

**T. M. M. O. B.
J E O L O J İ
M Ü H E N D İ S L E R İ
O D A S I**

III. D Ö N E M Ç A L I Ş M A R A P O R U

Ankara 1978

**T. M. M. O. B.
JEOLOJİ
MÜHENDİSLERİ
ODASI**

III. Dönem Çalışma RAPORU

III. DÖNEM YÖNETİM KURULU

- Başkan : Ruhi YETİŞ
II. Başkan : Bülent KİPER
Sekreter Üye : Hasan ÖZASLAN
Sayman Üye : Kadir DİRİK
Üye : Talia YAŞAR
Üye : Yavuz HAKYEMEZ
Üye : Zikrullah KIRMIZI

DENETLEME KURULU

Cumhur BAT
İsmail KULAKSIZOĞLU
Caner DOĞANELİ

ONUR KURULU

Selçuk BAYRAKTAR
Kaler SÜMERMAN
Erdal BULUTLAR
Ersin ÖNSEL
Yavuz KURDOĞLU

TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

IV. OLAĞAN GENEL KURULU

Yer : TÜRK - İŞ Toplantı Salonu ANKARA

Gün : 18 Şubat 1978

Saat : 09.30

GÜNDEM :

1. AÇILIŞ
  - 1.1 — Başkanlık Divanı Seçimi (Başkan, 2 Başkan Yardımcısı, 4 Yazman)
  - 1.2 — Saygı Duruşu
  - 1.3 — Açış Konuşması
  - 1.4 — Konukların Konuşması
2. GÜNDEMİN GÖRÜŞÜLÜP KESİNLEŞMESİ
3. GENEL KURUL ÇALIŞMALARI
  - 3.1 — Komisyonların Seçimi
Yönetmelikler Komisyonu (3 üye)
Bütçe Komisyonu (1977 malî ve denetleme kurul raporları ile 1978 bütçe tasarısını incelemek için (3 üye)
Oda ve Üye önerilerini inceleme komisyonu (3 üye)
Oy ayırımı komisyonu (3 üye)
  - 3.2 — Çalışma, Malî ve Denetim Kurulu Raporlarının görüşülmesi.
Yönetim ve Denetim Kurullarının aklanması.
  - 3.3 — Komisyon Raporları ve 1978 bütçesinin görüşülüp, hakkında karar alınması
4. ADAYLARIN BELİRLENMESİ VE SEÇİMLER
  - Oda Yönetim Kurulu (7 Asil, 7 Yedek)
  - Oda Denetim Kurulu (7 Asil, 7 Yedek)
  - Birlik Yönetim Kurulu Adayları (3 Aday)
  - Birlik Denetim Kurulu Adayları (2 Aday)
  - Birlik Genel Kurulu Delegeleri (Oda üye sayısının % 5'i kadar asil ve yedek)
5. YENİ ÇALIŞMA DÖNEMİ ESASLARININ BELİRLENMESİ
6. SEÇİM SONUÇLARININ AÇIKLAMASI VE KAPANIŞ.

İÇİNDEKİLER

1 — SUNUŞ

2 — TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI III. DÖNEM ÇALIŞMALARI

2.1. Çalışma Programı

2.2. Mesleki Çalışmalar

2.3. TMMOB ve Birliğe Bağlı Meslek Odaları ile İlişkiler

2.4. Bağımsızlık ve Demokrasi Mücadelesi

3 — EKLER

4 — MALİ RAPOR VE DENETLEME KURULU RAPORU

4.1. JMO 1977 Yılı Mali Raporu

4.2. JMO 31.12.1977 yıl sonu kesin çizelgesi

4.3. 1977 Yılı Bilânçosu ve Açıklaması

4.4. 1978 Yılı Gelir Bütçesi Tasarısı

4.5. 1978 Yılı Gider Bütçesi Tasarısı

4.6. Denetleme Kurulu Raporu

5 — ÜYELERİMİZLE İLGİLİ BİLGİLER

1

SUNUŞ

Emperyalizme bağımlı egemen sınıfların içine düştükleri ekonomik - politik buhranların faturasının başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi halkımıza ödettirilmek, buna karşı yükselen halk muhalefetinin kan, terör, baskı, kıyım, sürgün, demagoji, ve sahte barış çağrıları ile susturulmak istenildiği bir dönem yaşadık.

Bu dönemde emperyalizmin istekleri doğrultusunda alınan «istikrar tedbirleri» sonucunda, emekçi kitlelerin ücretlerinin dondurulmasına yönelik uygulamalar yoğunlaşmış, tekelci burjuvazinin ürettiği mallara zam yapılırken küçük üreticilerin ürünlerine düşük taban fiyatları uygulanmış, KİT ürünlerine zam yapılmış, kamu yatırımları kısılmış, paranın değeri düşürülerek devalüasyon yapılmıştır. Bu nedenle pahalılığı, işsizliği ve enflasyonu perdellemek için girişilen faşist terör ve demagoji bir rastlantı değildir.

Bu dönemde okulları, ve işyerlerini faşistleştirme girişimleri tehlikeli boyutlara ulaşmış, siyasi cinayetler, kitle katliamları, provakasyonlar, ilerici öğretim üyelerine kurulan hayın tuzaklar, devrimcilerin mezarlarına saldırılar, işçi sınıfının mücadelesini kırmak için ilan edilen lokavtlar ve kamu işyerlerinin kapatılması, enerji sorununun çözümü için emekçi halkımızın alın teriyle kurulan fabrikaların kapatılması egemen sınıfların ve onların siyasal temsilcisi MC iktidarlarının uygulamalarından bazılarıdır.

Bu uygulamalara karşı başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi halkımızın sürdürdüğü Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesinin giderek güçlenmesi egemen sınıfları ve onların siyasal temsilcilerini tedirgin etti ve kudurttu. Bu nedenle faşist uygulamalar yoğunlaştı, yaygınlaştı.

Bir avuç sömürücü azınlığın değil halkının çıkarlarını savunan odamız, kendi somut sorunlarından hareketle Emperyalizmin ve yerli ortaklarının, Faşizmin ve sivil milislerinin iğrenç yüzlerini teşhir eden bir mücadeleyi Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesinin bir parçası olarak görmüştür.

Bu dönemde üyelerimize uygulanan kıyım, sürgün ve saldırı ile odamızın bulunduğu TMMOB binasına yapılan bombalı, silâhlı saldırılar kararlı mücadelemizi sindiremedi, yıldıramadı.

Önümüzdeki dönemde de, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odasının kararlı mücadelesini sürdüreceğine, Emperyalizme ve Faşizme karşı verilen mücadelede yerini alacağına inanıyoruz.

2

TMMOB JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI III. DÖNEM ÇALIŞMALARI

20 Şubat 1977 günü yapılan TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası III. Olağan Genel Kurul sonunda seçilen Yönetim Kurulu ilk toplantısında görev bölümü yapmış III. Genel Kurul kararlarını, Genel Kurul bildirisini değerlendirerek, III. Dönem Çalışma Programını hazırlayarak çalışmalarına başlamıştır.

2.1 Çalışma Programı

GİRİŞ:

Ülkemizin bugünkü sosyo-ekonomik yapısı, jeoloji mühendisliği hizmetlerinin halkımızın yararına sunulmasını engellemektedir. Yurdun dörtbir yanına dağılmış yurtsever jeoloji mühendisleri, emeklerinin egemen sınıflar ittifakının çıkarlarına sunulduğunu, geniş yoksul halk kitlelerinin ise bu hizmetlerden hiç yararlanamadığını görmektedirler. Bu somut görünüm içinde sayıları bine yaklaşan jeoloji mühendisleri, bir emekçi kitlesi olarak halkımızın yanında ilerici - devrimci yerini almıştır.

Jeoloji Mühendisleri Odası, kurulduğundan bu yana olduğu gibi, 3. dönem çalışmalarında da ilerici - devrimci yerini korumayı, bu yerini nicel yönden geliştirip sağlamlaştırmayı amaçlamaktadır. Bir yıl gibi kısa bir dönemde, ülke sorunlarının bir parçası olan meslek sorunlarımıza kesin çözümler getirebilmek olanaksızdır. Ancak, bu sorunların çözümü için yeni ve güçlü adımlar atmak zorundayız. Aşağıda sunulan 3. dönem çalışma programı, atılma-

sı gereken bu adımlardan özellikle bir yıl içinde atılabilecek olanlar seçilerek hazırlanmıştır. Bununla birlikte bu programa, jeoloji mühendisleri kitlesinin yurtsever devrimci mücadele sürecinin bir parçası gözüyle bakmak gerekir.

Jeoloji Mühendisleri Odası 3. dönem çalışma programının hayata geçirilmesinden birinci derecede yönetim kurulu sorumludur. Ancak, en geniş tabanıyla örgütlü mücadele gereğinin iyice anlaşıldığı bu dönemde üye kitlemizin de çalışmalarımıza omuz vereceklerinden kuşkumuz yoktur.

3 — DÖNEM ÇALIŞMA PROGRAMI İLKELERİ :

1 — ÖRGÜTLENME : Odamız, bine yakın üyesi olan bir meslek örgütüdür. Meslek sorunlarımızın ülke sorunlarıyla diyalektik bütünlüğü, örgütlenme çalışmalarımızda belirleyici olmaktadır. Bu nedenle üst örgütümüz TMMOB ile olan organik bağlarımızın güçlendirilmesi yolunda çalışmalar sürdürülecektir. Ülkemizde teknik elemanların demokratik kitle örgütü olan TÜTED'in çalışmalarına katkılarda bulunmayı ve işlerliğine omuz vermeyi de bir görev olarak görüyoruz.

Örgütlenme çabalarımızın en önemli dürtülerinden biri de Oda çalışmalarımızı jeoloji mühendisleri kitlesinin en geniş tabanı ile birlikte yürütmek zorunluluğudur. Bu amaca yönelik 11 il ve 10 işyeri temsilciliği oluşturmuş durumdayız. Bu sayıyı arttırma ve temsilcilerimizle olan ilişkilerimizi sıcak tutma yolunda çaba göstereceğiz.

Çalışma biçimimizin saptanmasında ve yürütülmesinde önemli ölçüde yararlandığımız danışma kurullarımızın işlevlerini sürdürmesi ve geliştirmesi örgütlenme çalışmalarımızın bir parçasıdır. Yılın büyük bir bölümünü arazide geçirmek zorunda olan üyelerimizin Odamızda toplanması güçlüğü, bu konuda önemli bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle özellikle arazi dönüşü danışma kurulu çalışmalarını hızlandırmak durumundayız.

Meslek ve Oda kadrolarımızın yakın bir gelecekte şimdiki jeoloji mühendisliği öğrencileri tarafından doldurulacağı gerçeği, öğrenci kardeşlerimizle sıkı ilişkiler kurma gereğini gündeme getirmektedir. Özellikle jeoloji mühendisliği öğrencilerinin yoğun olarak katıldıkları öğrenci temsilcilikleri ve örgütleriyle tercihli olarak yönetim kurulları düzeyinde bağlar oluşturmak gereğine inanıyoruz. Bu konuda süregelen çalışmalarımızı geliştirmek durumundayız.

2. Ekonomik Demokratik Haklar :

Egemen sınıflar ittifakınca yönetilen ülkemizde ekonomik ve demokratik haklarımızı savunmak için toplu sözleşmeli-grevli sendika kurma özgürlüğüne sahip olmamız gerekmektedir. Sendikalaşma haklarımızı alabilmek için, başta TÜTED ve TMMOB olmak üzere, bu mücadeleyi örgütlü bir biçimde yürüten tüm demokratik kitle örgütlerinin çabaları gücümüz yettiğince desteklenecektir.

Üst örgütümüz TMMOB'nin katıldığı ortak eylem programlarına uymayı en önemli görev ve sorumluluklarımızdan biri olarak görüyoruz.

Yaşamak insanların en doğal hakkıdır. İçinde bulunduğumuz dönem, işçi, memur ve öğrencilerin yaşama haklarının egemen sınıflarca ipotek altına alındığı bir dönemdir. Siyasal cinayetler, basit gazete haberleri gibi kanıksanma derecesine gelmiştir. Binlerce yurtsever memur baskı ve kıyımlara uğramaktadır. İlerici devrimci kitleleri yıldırmaya yönelik bu faşist uygulamalara karşı mücadele edebilmek için önce kendi örgütümüz içinde sıkı bir dayanışma sonra da ülkemizdeki tüm demokratik örgütlerle işbirliği kurma girişimlerini öngörüyoruz. Baskı ve kıyıma uğrayan üyelerimizin yasal haklarını sonuna dek savunmayı, geniş emekçi kitlelerin sosyal dayanışma girişimlerine omuz vermeyi görev biliyoruz.

3. Meslek Sorunlarımız ve Uzmanlık Alanlarımıza Giren Konulardaki Çalışmalar :

Günümüz Türkiye'sinde Jeoloji mühendisliği, yetki ve sorumlulukları tam olarak belirlenmemiş mesleklerden biridir. Mühendislik, madencilik ve petrol konularında emek vererek önemli katkılarda bulunan jeoloji mühendislerinin yetki ve sorumluluklarının belirlenmemiş olması büyük karışıklıklar doğurmaktadır. Bu eksiklik nedeni ile hem ulusal çıkarlarımız hem de jeoloji mühendisleri önemli kayıplara uğramaktadır. Sözü geçen kayıpları, sanayileşmenin, kentleşmenin ve hatta yaşamın her dalında somut örnekleri ile görüyoruz. Yetki ve sorumluluklarımızın belirlenmesi konusunda süregelen çalışmalara yenilerinin eklenmesi, bu konuda daha kapsamlı bir Oda görüşünün geliştirilerek yetkili kuruluşlara ve kamuoyuna duyurulması gerekmektedir. Yetki ve sorumluluklarımız konusunda elimizdeki veriler değerlendirilerek daha aktif bir çabanın içine girilecektir.

Her ne kadar üyelerimiz, çalıştıkları kamu kuruluşlarında uzmanlık

alanlarımıza giren konularda birçok çalışmalar yapıyorlarsa da bu çalışmaların halkımıza yansıtılması ve ülke yararına yeterince sunulması, bizzat ülkemizdeki uygulama tarafından engellenmektedir. Odamızda, özellikle TMMOB düzeyinde oluşturulan ihtisas komisyonlarını ve birikimlerini desteklemek amacıyla uzmanlık alanlarımıza giren konularda Oda komisyonları ve temsilcileri oluşturulmaktadır. Bunlardan kesinleşmiş olanlar :

- i) Doğal kaynaklar
- ii) Enerji
- iii) Eğitim komisyonlarıdır.

Doğal kaynaklar komisyonuna bağlı olarak da demir-çelik, kömür, petrol ve alüminyum alt komisyonları kurulmuştur. Bu konularda süregelen çalışmalar değerlendirilerek Odamızın üretken bir yapı kazanması doğrultusunda çalışılacaktır. TMMOB ihtisas komisyonlarına katılımlarımızı, karşılaştığımız engellere karşın en yüksek ve nitelikli bir düzeye çıkarma doğrultusunda çaba gösterilecektir. Ayrıca, üyelerimizin uzmanlık konularındaki mesleki ve bilimsel çalışmalarını yayın organımızda değerlendirmeyi amaçlayan çabaların içinde bulunuyoruz.

Meslek sorunlarımız ve uzmanlık alanlarımıza giren konulardaki çalışmalarımızda Türkiye Jeoloji Kurumu ile işbirliği yapmayı öngörüyoruz. Kurumun bu konulardaki birikiminden ve deneyimlerinden de yararlanarak ortak çalışmalar yapma konusunda girişimlerde bulunacağız. Böylece Odamızın daha üretken bir yapı kazanması söz konusu olacaktır kanısındayız. Bu arada, Türkiye Jeoloji Kurumu'nun sekreterliğini üstlendiği Hammadde Kurultayı çalışmalarına katılımımız da sürdürülecektir.

4 — Eğitim Sorunu :

Tüm ülke düzeyinde eğitimin baltalandığı ve zaten geri olan bilimsel ve teknik niteliğinin düşünülerek, eğitim kurumlarının faşistleştirilmeye çalışıldığı bir dönem yaşıyoruz. Ülkemizdeki bilinçlenme hızını azaltmaya yönelik bu çabaları kamuoyuna sergilemek ve mahkum etmek için çalışmalar yapmayı öngörüyoruz. Özellikle jeoloji mühendisliği eğitimi konusunda araştırmalar yapmak üzere oluşturduğumuz yukarıda belirtilen eğitim komisyonu, çalışmaları sürdürmektedir. TMMOB düzeyinde kurulmuş olan eğitim komisyonuna katkılar sağlayacak, sorunun kamuoyuna ve ilgililere duyurulmasını yollarını araştırmak olan bu komisyonumuzun çalışmalarının sürdürülmesine özen gösterilecektir.

5. Yayın Çalışmaları :

Jeoloji Mühendisliği Dergisi ve Jeoloji Mühendisleri Odası Bülteni Odamızın yayın organlarıdır. Jeoloji Mühendisliği Dergisi; bilimsel, teknik, mesleki ve sosyal içerikli bir dergidir. Ve yılda üç kez yayınlanır. Önümüzdeki dönemde, dergimize daha kapsamlı ve doyurucu bir netilik kazandırılmaya çalışılacak, yayın periyodunun aksamaması için çaba gösterilecektir. Jeoloji Mühendisleri Odası Bülteni, 3. çalışma dönemi başında kararlaştırıldığı gibi tekersiz biçiminde yayınlanmaktadır. Bültenimiz periyodsuzdur ve özellikle mesleki ve sosyal konuları, güncelliğini kaybetmeden üyelerimize iletmeyi amaçlamaktadır.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, III. Dönem Çalışma Programı doğrultusunda ve günün koşullarını değerlendirerek çalışmalarını sürdürdü.

Yurt sorunları ile meslek sorunlarının diyalektik bütünlüğünden hareket eden Oda'mız, gerek üst örgütümüz TMMOB, gerek bu birliğe bağlı diğer odalar, gerekse de diğer demokratik kitle örgütleriyle ortak ilke ve kararlar çerçevesinde üzerine düşen görevi eksiksiz yerine getirdi.

Çalışmalarımız en etkin kitle haberleşme araçları (TRT ve Basın) ile Dergi ve Haber Bültenlerimiz vasıtasıyla en geniş kitlelere duyuruldu.

IV. Genel Kurulun bu çalışmalar konusunda yapacağı değerlendirmeler, eleştiriler ve katkıların önümüzdeki dönem çalışmaları için yol göstericilik işlevini yerine getireceğine inanıyoruz.

2.2 Mesleki Çalışmalar

2.2.1. Komisyonlar

Somut sorunlardan hareketle yurt gerçeklerini açıklamayı ilke edinen odamız, uzmanlık alanımıza giren çeşitli konularda komisyonlar oluşturmuş ve üst örgütümüz TMMOB bünyesinde kurulan çeşitli komisyonlara katılarak başarılı bir biçimde üyelerimizin çalışmalarına aktif katkısını sağlamıştır. (Ek : 1) Bu komisyonlar şunlardır :

- 1 — Eğitim
- 2 — Petrol
- 3 — Alüminyum

- 4 — Enerji
- 5 — Demir - Çelik
- 6 — Seramik
- 7 — Kömür
- 8 — Bakır
- 9 — Deprem

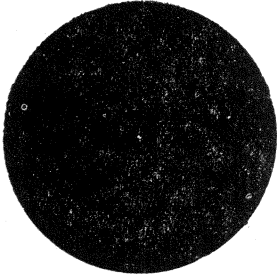
10 — Teknik Hizmetler İthalı - Teknoloji Transferi

Bu komisyon çalışmalarının bir kısmı sonuçlanmış, diğer komisyon çalışmaları ise sonuçlanmak üzeredir.

- TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ile Jeologlar Derneğinin oluşturdukları Eğitim Komisyonu, Ege Üniversitesi'ndeki jeoloji eğitimini ve ön-lisans kurumunu konu alan bir rapor hazırlamış, ayrıca «Türkiye'de Jeoloji Eğitimi ve Sorunları» konulu paneli düzenlemiştir. (Ek : 2)
- TMMOB Metalurji Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odası'nın oluşturduğu Alüminyum komisyonu bir dönem boyunca sürdürdüğü çalışmalarını «Alüminyum Raporu» adlı yapıtta toplamıştır.
- TMMOB Enerji Komisyonu tarafından yürütülen çalışmalar başarıyla sonuçlanmış ve ülkemizin enerji sorununa ışık tutacak «Enerji Raporu» yayınlamıştır. (Ek : 3)
- TMMOB JMO, IMO, HKMO ve Mimarlar Odası ile birlikte yürütülen ve ilk aşamasında doğal afetlerle, yerleşme düzeninin ve yapı sisteminin ilişkileri irdelendiği ikinci aşamada ise afet sonrası gelişmelerde mevcut sistemin eleştirisinin getirildiği deprem çalışması sonuçlanmak üzeredir.
- Diğer komisyon çalışmaları ise halen sürmektedir.

2.2.2. Deprem Konusunda Çalışmalar

24 Kasım 1976 günü Muradiye-Çaldıran çevresinde meydana gelen depremin üzerinden bir yılı aşkın bir sürenin geçmesine karşın halka tamamlanmış tek bir konut verilmemesi üzerine TMMOB Mimarlar Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Harita ve Kadastro Müh. Odası, ŞPMMO ve Van İli Kültür ve Yardımlaşma Derneği 23 Aralık 1977 günü bir basın toplantısı düzenledi. (Ek : 4)

İzmir'deki heyelan bir faciaya dönüşmeden önlem alınması istendi

İZMİR, ÖZEL
MMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Sekreteri Öyesi Ha. Öztaş, Vezirğa, Al. Kosova, İmarıye ve 19 mahallelerinin etkisi alan heyelanın bir da'ya dönüşmeden ön alınmasını istemiştir. Heyelan bölgesinde incelemeler yapmak üzere, Anad'dan İzmir'e gelen MOB Jeoloji Mühendisleri Odası, Türkiye Jeolojik Derneği yetkilileri ile rağa muhtarlığının dü ettiği ortak basın toplantısında konuşan Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Sekreteri Öyesi Ha. Öztaş, heyelanın ilkö Vezirğa, Altay, İve, İmarıye ve 19 mahallelerinde etkin olduğunu söylemiştir.

Jeoloji Mühendisleri Çankırı depremi nedeniyle depremlere dayanıklı konut yapımı için uyarıda bulundu

ANKARA, ÖZEL
Jeoloji Mühendisleri Odası, son Çankırı depremi nedeniyle bir açıklama yapmış ve depremlere dayanıklı konut yapımı konusunda yeniden uyarıda bulunmuştur.

Açıklamada yer kabuğunun en aktif fay hatlarından birinin kuzey anadolu bölgesinden geçtiği hatırlanmaktadır. Türkiye'de ağırlıklı olarak konutların bizzat devlet eliyle yapılması sağlanarak vurgulanması fırsatı verilmiştir. Türkiye depremlerine aktif olarak katılımı sağlanmalıdır.

Halkın etkin biçimde aydınlatılması ve deprem çalışmalarına aktif olarak katılımı sağlanmalıdır. Sonuç olarak vurgulanması istediğimiz konudur Kuzey Anadolu fayı aktif bir fay olduğundan 5 ekim 1977 günü meydana gelen deprem büyük felaketlerin habercisi olabilir. Deprem sorununa bilimsel ve köklü çözümler getirilmediği sürece halkımız çok büyük felaketlerle karşı karşıya kalacaktır.

ber alınması konusundaki çalışmalarına katkıda bulunmuştur.

Deprem Araştırma Enstitüsünde çalışmalarını temel alınarak her bölgeye uygun konut tipi seçilmesi ve deprem konutlarının bizzat devlet eliyle yapılması sağlanarak vurgulanması fırsatı verilmiştir. Türkiye depremlerine aktif olarak katılımı sağlanmalıdır.

Jeoloji mühendisleri ve jeologlar dün heyelan bölgesinde basın toplantısı yaptı

"HEYELAN BÖLGESİNDE ÖNLEM ALMAYAN GERÇEK SUÇLULAR, ZABITA TEDBİRLERİ İLE SORUNA ÇÖZÜM ARIYORLAR"

Kadifekale'de başta Vezirğa olmak üzere Altay, Kosova, Umranıye ve 19 Mahalle mahallelerinde ödenen heri görülen yer kayması konusunda gerekli önlemlerin zamanında alınmadığı önesürlü makte, "İimdi de burada ikinci bir Umranıye yaratılmak istemektir," denilmiştir.

Jeoloji Mühendisleri Odası ile Türkiye Jeologlar Derneği ve Vezirğa Muhtarlığı adına dün düzenlenen basın toplantısında Hasan Öztaşın, Kadifekale surlarında görülen yer kaymasının nedenlerini anlattı. Bu konuda şunları söyledi :

"Heyelan bölgesinde yaklaşık beş bin konut vardır. Bundan 800 konut oturulamaz durumdadır. Evlerinin boşaltılarda vadedilen, 750 lira yardım sadece 137 kişiye verilmiştir. Her nekadar 250 sosyal konutun ya-

palınması başlanırsa da, bunlar henüz tamamlanmamıştır. İzmir Valiliği'nden gelen bir yazıda ise 15 gün içinde boşaltılması istenen konut sayısı 326'dır. Birbirinden ilişkisiz heyelan sorununa baka aşırıya kaçarak çözüm önerilmektedir. Tüm bu olgular karşın bölgede çağdaş önlem alınmayan birçok suçlular yavaş yavaş bir neği halkımıza suçlu duruma düşürüyorlar. Ve zabita tedbirleriyle soruna çözüm arayarak ikinci bir Umranıye olaya yaratmak için zemin hazırlıyorlar."

Basın toplantısında Vezirğa muhtarı Yavuz Evran da İzmir Vali Vekili Hüseyin Aydemir'in konuya samimiyetle eğildiğini ancak kamla 17 gündür görüşmesini mümkün olmadığına da belirtmiştir.

5 Ekim 1977 günü Çankırı ve çevresinde meydana gelen deprem üzerine Odamız basına yazılı bir açıklama yaparak görüşlerini açıkladı. (Ek : 5)

2.2.3. Hacettepe Üniversitesinde Kurulan «Hidrojeoloji Mühendisliğine» Karşı Çıkıldı

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası'nın Yerbilimciler arasında ünvan birliğine gidilmesi için tüm olanakları ile uğraşıya girdiği bir sırada, Hacettepe Üniversitesinde yeni bir yapay ünvan yaratılması üzerine, Yönetim Kurulu Hacettepe Üniversitesine bir uyarıda bulunarak, bu bölümün fesh edilmesini ve Jeoloji Mühendisliğine katılmasını istedi. (Ek : 6)

2.2.4. Heyelan Konusunda Çalışmalar

İzmir'in Yeşildere semtini (Vezirağa, 19 Mayıs, Altay, Kosova ve İmariye Mahalleleri) etkisi altına alan yer kaymasının tehlikeli boyutlara ulaşması üzerine Odamız ve Jeologlar Derneği 23. Ekim 1977 günü Vezirağa mahallesinde bir basın toplantısı düzenleyerek konu hakkında görüşlerini açıkladı. Basın toplantısından sonra mahallede heyelanın hasarları incelenerek halkımızın yönelttiği çeşitli sorular yanıtlandı. (Ek : 7)

Durumun tehlikesini ve güncelliğini sürdürmesi üzerine, TMMOB Başkanı Teoman Öztürk 2 Kasım 1977 günü JMO, ŞPMMO, IMO, HKMO ve Mimarlar Odası adına bir açıklama yaparak «zabita tedbirleri yerine bilimsel önlem» alınmasını istedi. (Ek : 8)

19 Aralık 1977 günü halka konut ve kira yardımı güvencesi verilmeyerek kış mevsiminde evlerinden dışarı atılmak istenmesi ve depremin olası hasarlarını gözönüne alan Odamız, basına yazılı bir açıklama yaparak «halkın diri diri toprağa gömülmesinin» önlenmesini istedi. (Ek : 9)

2.2.5. Tuz Darlığı Konusunda Basın Açıklaması

Oldukça yüksek tuz rezervine sahip olan ülkemizde tuz darlığının başlaması, tuzun karaborsaya düşmesi ve sorunun çözümü için Mısır'dan tuz ithal edilmesi üzerine 4 Ekim 1977 günü Odamız basına yazılı bir açıklama yaparak görüşlerini açıkladı. (Ek : 10)

2.2.6. Perlit Konusunda Basın Açıklaması

Perlit gibi Ulusal kaynaklarımızın bir kenara itilerek dışa bağımlı tüketimin egemen kılınmak istenmesi ve bunun yönetmeliklerle zorunlu bırakılması üzerine 17.11.1977 günü basına yazılı bir açıklama yapan TMMOB JMO ile TJK görüşlerini bildirdiler. (Ek : 11)

2.2.7. Aşkale TKİ İşyerinin Kapatılmasına Karşı Çıktı :

Ülkemizin enerji dar boğazına girdiği, Doğuda sert iklim koşullarının hüküm sürdüğü ve kış mevsimine girildiği bir dönemde işçilerin devrimci mücadelesini bastırmak için «zarar ediyor» gerekçesiyle Aşkale Kömür Ocaklarının kapatılması üzerine 14.10.1977 günü basına yazılı bir açıklama yaparak kararı eleştirdi. (Ek : 12)

2.2.8. Türkiye Jeologlar Derneği ile Ortak Çalışmalar :

Yer bilimciler arasında bir ünvan birliğine gidilmesini savunan Odamız, yapay olarak yaratılmak istenen jeolog - jeoloji mühendisi çelişmesini yok etmeye yönelik, ortak çalışmalara girmiştir.

Ege Üniversitesinde yeni bir yapay ünvan «yer bilimleri mühendisi» yaratılmak istenmesi üzerine Oda - Dernek üyelerinden oluşan eğitim komisyonu çalışmalarını sürdürdü ve görüşlerini bir rapor halinde ilgililere ilettiler. (Ek : 2)

23 Ekim 1977 günü Kadifekale eteklerinde kurulu Yeşildere semtini etkileyen heyelanın önemli boyutlara ulaşması üzerine Oda - Dernek İzmir'in Vezirağa gecekondulu mahallesine giderek bir basın toplantısı düzenledi ve görüşlerini basına ve halka açıkladı. (Ek : 7)
21 Ocak 1978 tarihinde düzenlenen «Türkiye'de Jeoloji Eğitimi ve Sorunları» adlı panel yine iki kuruluşun ortak çabası sonucu birlikte düzenlendi.

2.2.9. Türkiye Jeoloji Kurumu İle Ortak Çalışmalar :

Yer bilimciler arasındaki dayanışmaya ikinci somut örnek TJK ile olan ilişkilerimizdir. Bu kuruluşun «I. Ulusal Perlit Kongresi»ni düzenleyip başarıyla sonuçlandırması doğal kaynaklarımız üzerinde oynanan oyunları bir kez daha sergiledi. JMO'nun kongre düzenleme kurulunda yer almış olması dayanışmaya giden ve önümüzdeki dönem daha da güçlenecek işbirliğinin açık bir göstergesidir. 17 Kasım 1977 günü TMMOB JMO ile TJK basına ortak yazılı bir açıklama yaparak Perlit'in unutturulmaya çalışılan önemini vurguladılar. (Ek : 11)

2.2.10 Bayındırlık Bakanlığı ile Sürdürülen İlişkiler :

Geçen dönem Odamız ve üst örgütümüz TMMOB'nin 3 ayrı başvurusunda, Bayındırlık Bakanlığından «Yapı, tesis ve Onarım» Yönetmeliğinin Jeoloji Mühendislerinin lehine değiştirilmesi istenmişti. Yaşadığımız koşullar ve MC iktidarının tüm odalara karşı aldığı tavır bu girişimimizi köstekledi.

Sorunun önemi nedeniyle, üst örgütümüz TMMOB kanalıyla 21 Aralık 1977/4184 gün ve sayılı bir yazı ile önerimiz yinlendi. Ayrıca yeni kurulan Ecevit hükümetine bu önerimiz iletilerek bir an önce çözümlenmesi istendi.

2.2.11 «İşletme Hakkı Talebi Yönetmeliği» ile İlgili Değişiklikler :

Madde 1 — 27/1/1964 gün ve 11617 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan İşletme Hakkı Talebi Yönetmeliğinin 10, 15 ve 19 ncu maddeleri değiştirilerek 8/5/1977 gün ve 15931 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan «İşletme Hakkı Talebi Yönetmeliğinin bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerinde değişiklik yapılması ve bir ek madde eklenmesi hakkında Yönetmelik» başlıklı yazıda sunulmuştur.

Değiştirilen maddelerle ilgili önemli bölümler :

Madde 10 — Maden sahası sınır krokisinin düzenlenmesinde :

a) Saha sınır krokileri mutlaka Maden Mühendisi, Jeoloji Mühendisi, Harita Mühendisi veya topoğraf tarafından düzenlenecektir. Sözü edilen elemanlardan birinin adı soyadı, diploma tarihi ve numarası ile açık adresi yazılarak imza edilecektir. Sınır krokileri bir mühendis ile bir topoğraf tarafından müştereken düzenlenebilir.

Madde 15 — İlk tetkikte tespit edilecek hususlar :

Madde 19 — 1/25.000 ölçekli haritalardan kopye edilmek suretiyle istifade usulu :

d) Saha sınır haritası ilgili mühendis (Maden, Jeoloji, Harita) veya topoğraf tarafından düzenlenebilir. Ancak plan kesitler ve işletme projesi ile olan intibak ve koordinasyonu sağlamak için işletme projesini düzenleyen maden mühendisi tarafından saha sınır haritasının imzalanması gerekir.

Saha sınır krokilerinde olduğu gibi saha sınır haritalarında da her 4 cm. de koordine eksenleri geçirilecektir. Maden arama mahallerinin kod ve koordine değerleri coğrafi konum haritasının uygun bir yerinde çizelge halinde gösterilecektir.

g) Saha sınır haritası ilgili mühendis veya topoğraf tarafından düzenlenebilir. Ancak plan kesitler ve işletme projesi ile olan intibak ve koordinasyonu sağlamak için işletme projesini düzenleyen Maden Mühendisi tarafından saha sınır haritasının imzalanması gereklidir.

Sözü edilen teknik elemanın adı soyadı, diploma tarih ve numarası, ile açık adresi yazılarak imzası alınacaktır.

2.2.12 Yayın Çalışmalarımız :

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, «Jeoloji Mühendisliği» dergisi ve «JMO Haber Bülteni» ile yayın çalışmalarını sürdürmektedir.

20.2.1977 günü yapılan Genel Kurul'dan sonra saptanan Yayın Kurulu (Ek : 1) yaptığı çalışmalar sonucu «Jeoloji Mühendisliği»nin 2. ve 3. sayılarını çıkarmıştır.

MC iktidarının yaptığı zamlar hayatın her alanına yansımış, basım giderleri % 200 oranında artmıştır. Bu nedenle dergi saptanan periyodlarla çıkarılamadı. Bu konuda yeni olanaklar araştırılması ve genel kurulumuzun maddi sorunları çözümlenecek öneriler getirmesini diliyoruz.

Daha önce ofset ve tipo yöntemiyle basılan bültenlerimiz Yönetim Kurulunun aldığı kararlarla teksir halinde basılmaya başlandı. Bu karar, matbaa giderlerini ve formaliteleri sıfıra indirirken, güncel olayların anında duyurulmasını sağlamıştır.

2.2.13 ÖRGÜTLENME :

Örgütlenme konusunda yapılan çalışmalar Çalışma Programında belirtilen ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilmiş ve hayata geçirilmiştir. Bu çalışmalarını kısaca şöyle sıralayabiliriz :

1 — **İl Temsilcileri :** İzmir, İstanbul ve Zonguldak il temsilciliğine seçilen üyelerimizin TMMOB'ye bağlı odaların Şube ve Temsilciliklerinin oluşturduğu Koordinasyon Kurullarına katılmaları sağlanmıştır. Önümüzdeki dönemde TMMOB Koordinasyon Kurulu bulunan her ilde bu kurullara katılmak Odamıza büyük yararlar sağlayacaktır. (Ek : 2)

2 — **İşyeri Temsilcileri :** Yurdun dört bir yanına dağılmış üyelerimizin çeşitli sorunlarını Odamıza iletmek ve Oda-Üye ilişkisini sağlıklı bir düzeye getirmek amacıyla kurulan işyeri temsilcilikleri bu çalışma döneminde önemli işlevleri yerine getirmişlerdir. Aktif olarak görev yapan işyeri temsilcileri şunlardır : TPAO, TCK, İTÜ, KTÜ, MTA Doğu Karadeniz Bölgesi Temsilcileri. Önümüzdeki dönem işyeri temsilciliklerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. (Ek : 1)

3 — **Öğrencilerle olan İlişkiler :** Geleceğin Jeoloji mühendisleri olacak olan öğrencilerle sağlıklı ilişkiler kurulmuş; eğitim sorunların ele alınmış, dergi ve bültenle iletişim sağlanmıştır.

Ege Üniversitesindeki Jeoloji eğitim sorunlarını ve ön-lisans kurumunu konu alan rapor, başta EÜFF öğrencileri olmak üzere tüm ön-lisans öğrencilerine iletilmiştir. Ayrıca «Türkiye'de Jeoloji Eğitimi ve Sorunları» paneline en geniş şekilde öğretim üyesi, öğrenci ve meslektaşlarımızın katılımı sağlanmış, panelde eğitim sorunları dile getirilmiştir.

4 — TMMOB'ye Bağlı Maden, Petrol ve Jeoloji Mühendisleri Odaları Birleştirme Komisyonu Çalışması :

TMMOB bünyesinde kurulan ve uzmanlık alanları birbirine yakın odaların birleştirilmesini amaçlayan komisyonlar bütün yıl boyunca çalışmalarını sürdürdü ve birleşme önerisinin genel kurullara sunulmasını kararlaştırdı.

Maden, Petrol ve Jeoloji Mühendislerinin «Yerbilimleri Mühendisleri Odası»nda birleşmelerini öngören komisyon raporunu uzun vadede olumlu, kısa vadede olumsuz karşılıyoruz.

Çalışmaların birliği açısından alınması zorunlu görülen bu karar; mesleğimizin yetki ve sorumluluklarının belirlenmemiş olması, sınırlarının kesin olarak saptanmaması nedeniyle mesleğimize yarardan çok zarar getirecektir.

Asgari koşullarda birleşmenin sağlanması için yasal haklarımızın belirlenmesini asgari koşul sayıyoruz.

5 — TÜTED İLE İLİŞKİLER : Tüm Teknik elemanların demokratik kitle örgütü olan TÜTED'in işlevi anlatılarak, üyelerimizin TÜTED'e kaydolması sağlanmıştır. Ayrıca TMMOB işyeri temsilcileri ile TÜTED işyeri temsilcilerinin koordinasyonu çeşitli birimlerde hayata geçirilmiştir. Şimdiye değin yapılan 3 Teknik Eleman Kurultayı çalışmaları içinde yer alan Odamız, bu kurultaylarda alınan kararlar doğrultusunda grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar mücadelesini kararlı şekilde sürdürmektedir.

2.2.14 EĞİTİM :

Çalışma programında belirlediğimiz ilkeler doğrultusunda çalışmalarını sürdüren odamız; Jeoloji eğitiminde ve ünvanda birliği sağlamak amacıyla bir dizi çalışmalara girdi.

Ege ve Hacettepe Üniversitelerinde yeni yapay ünvanlar yaratılmak istenmesi üzerine TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası demokratik baskı aracı işlevini yerine getirerek yetkilileri uyardı. (Ek : 2, Ek : 6).

Ege Üniversitesindeki Jeoloji eğitimi sorunları konusunda Jeologlar Derneği ile birlikte hazırlanan raporda şu öneriler yer almıştır :

1. E.Ü.F.F.'de kurulmuş bulunan ve E.Ü.M.B.F. Yer Bilimleri bölümünce anti - demokratik uygulamalarla eğitimi engellemek ve giderek E.Ü.M.B.F.'nin oluşturacağı Ege Teknik Üniversitesine bağlı Yer Bilimleri bölümünde eritilmek istenen jeoloji ve jeofizik mühendisliği bölümleri, tüm eğitim potansiyeli ile gelişerek Ege Üniversitesine bağlı YER BİLİMLERİ FAKÜLTESİ'ni gerçekleştirmelidir.

2. E.Ü.M.B.F. Ege Teknik Üniversitesini oluşturacağına göre, E.Ü.M.B.F.'ne bağlı Yer Bilimleri Bölümü «Ege Teknik Üniversitesi Yer Bilimleri Fakültesi» ni oluşturmalı, bunları yaparken de E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri bölümünce yürütülen ve yasalarda karşılığı bulunmayan «Yerbilimleri Mühendisliği Eğitim» ve «Yerbilimi Mühendisi» uygulamalarına son verilerek, eğitimde ve meslek üvanlarında saptanan standartlara uymalıdır.

3. E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü, uyguladıkları kuramsal eğitim programı ile üretim için uygulayıcı nitelikte olmayan ara insan gücünü, ucuz işgücü olarak egemen sınıflara sunup daha çok kâr sağlamalarına olanak sağlayan ÖN LİSANS EĞİTİMİNE son vermelidir.

4. Jeoloji Fen Lisans eğitimine son verilmeli, öğrenci ve mezunların intibakları geride ne bir öğrenci ne de bir jeoloji lisans mezunu bırakılmamak önkoşulu ile çözümlenmelidir.

Öte yandan bu rapor ön lisans eğitimi yapan tüm öğretim kuruluşlarına, öğretim üyelerine ve öğrencilere iletilmiş bu konudaki görüşleri istenmiştir.

Bu girişimlerimiz sonucunda, 7.7.1976 tarihinde toplanan E.Ü. senatosu E.Ü. bünyesinde bir Yerbilimleri Fakültesi kurulmasını kararlaştırmış ve bu fakültenin kuruluş çalışmalarına başlamıştır. Bu çalışmalar olumlu sonuca ulaşmış olup, Ön Lisans ve Prospektör okularının tasfiyesi, Yerbilimleri Fakültesinin MBF ve FF den ayrı E.Ü.'ne bağlı bağımsız bir fakülte olarak 1 Mart 1978 tarihinden itibaren geçerli olması kesinleşmiştir.

Ayrıca TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ile Jeologlar Derneğinin birlikte düzenlediği «Türkiye'de Jeoloji Eğitimi ve Sorunları» paneli 21 Ocak 1978 günü Ankara'da yapıldı.

Jeoloji Mühendisleri Odası:

"Yeraltı Zenginlikleri ve yabancı yatırımlar kamulaştırılmalıdır"

Oda Genel Kurulu'nun bildirisinde ekonomimiz için dışa bağımlılığı sonucu da zarar etmiş 50 milyar liraya yaklaşıyor beşirildi

Jeoloji
mühendisleri
Tan'ın ODTÜ
Rektörlüğüne
atanmasını
kinadılar

ANKARA (Cumhuriyet Binası)
Maden ve Jeoloji Mühendisleri
Odaları genel kurulunun son
gündem gündemleri gündemleri
Hakan Tan'ın ODTÜ'ne
atanmasını kinadılar

Jeoloji
mühendisleri
Asiye Kılıç
ocakların
kapatılmasını
eleştirtiler

ANKARA, OZEL
Kapatılmasını
eleştirtiler

Türkiye'de
çok bulunan
"Perlit'in
kullanılması"
İstendi

ANKARA, OZEL
TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ve Türkiye Jeoloji Kurumu Yönetim Kurulu tarafından

AŞKALE
KÖMÜR
İŞLETMESİNİN
KAPATILMASINI
TEPKİLER
SÜRÜYOR

ANKARA, OZEL
Jeoloji Mühendisleri Odası

Meslekdaşlarımız, yakın meslek grupları, öğretim üyeleri ve öğrencilerin geniş bir şekilde katılımı ile gerçekleşen toplantı iki oturum olarak yapıldı.

İlk oturumda öğretim üyeleri, öğrenciler ve meslekdaşlarımız tarafından sunulan tebliğler sorunlarımıza ışık tutması yönünden dinleyici kitlesi tarafından ilgiyle karşılandı.

İkinci oturumda yapılan «Türkiye»de Jeoloji Eğitimi ve Sorunları «konulu panele şu konuşmacılar katıldı :

Prof. Dr. Altan Gümüş (EÜMBF), Prof. Dr. Önder Öztunalı (İÜFF) Doç. Dr. Mehmet Ayan (AÜFF - SÜFF), Doç. Dr. Orhan Bay-sal (HÜ), Dr. İsmail Özkaya (ODTÜ), Tahir Öngür (TJK), Doğan Baktunç (Öğrenci Temsilcisi), Kaler Sümerman, Bülent Kiper, Selami Eren (TMMOB Jeoloji Müh. Odası ve Jeologlar Derneği Temsilcileri.)

Geniş bir izleyici kitlesinin katıldığı panelde konuşmacılar jeoloji eğitimi, ünvan birliği, eğitim - üretim ilişkisi özerk ve demokratik üniversite konularında görüşlerini belirttiler.

Panel sonunda, ağırlıklı olarak billurlaşan görüşler özetle şunlardır :

— Ülkemizdeki jeoloji eğitimi kendine özgü fakültelerde yapılmalıdır.

— 4+2 sistemi hayata geçirilmeli; ilk dört yıllık sürede temel jeoloji mühendisliği eğitimi, +2 yıllık sürede (master) uzmanlık eğitimi yapılmalıdır. Temel jeoloji mühendisliği eğitiminde yerel ve özgül koşullara göre belli konulara ağırlık verilebilmeli ancak uzmanlık alanlarının ayrı mühendislikler haline getirilmesine son verilmelidir.

— Jeolog - Jeoloji Mühendisi arasındaki yapay çelişki ortadan kaldırılmalı, tek ünvanada «JEOLOJİ MÜHENDİSİ» birleşmelidir.

— Eğitim - Üretim bir bütün olmalı, aradaki kopukluğu giderici yönde önlem alınmalıdır.

— Tüm üniversitelerin gerçekten özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulması, can güvenliği ve öğrenim - öğretim özgürlüğünün sağlanması gerektiği vurgulandı.

Odamız «Türkiye'de Jeoloji Eğitimi ve Sorunları» konulu panelin tüm tutanaklarını bir kitapta toplamayı ve panelde önerildiği şekilde Oda, Dernek, Üniversite öğretim üyeleri ve Öğrenci temsilcilerinin oluşturacağı bir konseyin bir an önce toplanması için çaba göstermeyi kararlaştırmıştır.

T M M O B
JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI
JEOLOGLAR DERNEĞİ

TÜRKİYE'DE JEOLOJİ EĞİTİMİ VE SORUNLARI

09.30 1. Oturum

Bşk. Selami EREN (J D)

- Açılış
- Tebliğler
- Tartışmalar

12.30 Ara

14.00 2. Oturum

P A N E L
TÜRKİYE'DE
JEOLOJİ EĞİTİMİ ve
SORUNLARI

Yöneten
Hasan ÖZASLAN (JMO)

K A T I L A N L A R

- Prof. Dr. Nezihi Canitez (K.T.Ü)
- Prof. Dr. Altan Gümüş (E.Ü.M.B.F)
- Prof. Dr. Önder Öztunalı (İÜFF)
- Doç. Dr. Mehmet Ayan (AÜFF - SÜ)
- Doç. Dr. Işık Özpeker (İTÜ)
- Doç. Dr. Orhan Baysal (H.Ü)
- Doç. Dr. Orhan kaya (EÜFF)
- Dr. İsmail Özkaya (ODTÜ)
- TJK Tem.
- Öğrenci Tem.
- TMMOM JMO - JD Temsilcileri

21 Ocak 1978/TPAO TOPLANTI SALONU Müdafaa Cad. No. 22
Kızılay - ANKARA

2.3 TMMOB ve Birliğe Bağlı Meslek Odaları ile Olan İlişkiler

Bu dönemde üst örgütümüz TMMOB ve birliğe bağlı diğer odalarla olan ilişkilerimiz, TMMOB XXII. Genel Kurul kararları, TMMOB Çalışma Programı ve Danışma Kurullarında alınan ortak kararlar çerçevesinde gelişmiş ve güçlenerek sürmüştür.

Emperyalizm ve yerli ortaklarına, Faşizme ve onun sivil milislerine karşı sürdürülen Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesinde yerini alan TMMOB ve birliğe bağlı 18 Oda; somut sorunlardan hareketle ülke gerçeklerini en geniş kitlelere duyurma işlevini yerine getirmiş ve yurt çapında 27 Demokratik Örgütün düzenlediği gösteri yürüyüşleri ve kapalı salon toplantılarına katılarak emekçi halkımızın yanında yerini almıştır.

TMMOB bünyesinde kurulan ve Odamızın katıldığı komisyon çalışmaları şunlardır :

Alüminyum

Demir - Çelik

Enerji

Bakır

Seramik

Deprem

Teknik hizmetler İthal - Teknoloji Transferi

TMMOB ve Birliğe bağlı odaların yaptıkları çalışmalar ve basın açıklamalarının bazıları şunlardır :

● TMMOB Başkanı Teoman Öztürk 19.8.1977 günü basına yaptığı açıklamada KİT ürünlerine yapılan ve yapılacak zamlara ilişkin olarak, «Bu zamlar emekçi halkımızı daha da yoksullaştıracaktır» demiştir (Ek : 14).

● MC'nin enerji bunalımı nedeniyle Seydişehir Alüminyum Tesislerinde üretimi kısıtlamasıyla ilgili olarak 27.9.1977 günü düzenlenen basın toplantısında TMMOB Başkanı Teoman Öztürk, «Tekelci sermayenin çıkarları doğrultusundaki her üç lambadan birini söndür politikası pratikte «her üç devlet işletmesinden birini durdur» biçiminde somutlaşmıştır» demiştir. (Ek : 15)

● İzmir'in Yeşildere semtini etkileyen heyelanın tehlikesini ve güncelliğini sürdürmesi üzerine TMMOB Başkanı Teoman Öztürk 2 Kasım 1977 günü, Jeoloji Mühendisleri Odası, ŞPMMO, İMO, HKMO, ve Mimarlar Odası adına bir açıklama yaparak «zabıta tedbirleri yerine bilimsel önlem» alınmasını istedi. (Ek : 8).

● TMMOB Yönetim Kurulu, TMMOB ve Odalarının hukuk işleri ile üyelere yapılacak hukuk yardımı konularını içeren TMMOB hukuk İşleri Yönetmeliğinin hazırlamıştır. (Ek : 18).

● 24 Kasım 1976 günü meydana gelen Muradiye - Çaldıran Depreminin üzerinden bir yıl geçmesine karşın, halkın kış mevsimine açıkta girmesi üzerine, TMMOB Mimarlar Odası, Jeoloji Mühendisleri Odası, İMO, ŞPMMO, HKMO ve Van ili Kültür ve Yardımlaşma Derneği 23 Aralık 1977 günü bir basın toplantısı düzenledi. (Ek : 4).

● TMMOB Başkanı Teoman Öztürk 15 Aralık 1977 günü Faşistlerin TMMOB binasına saldırımları ve güvenlik görevlilerinin izinsiz arama yapmaları üzerine TMMOB ve 18 Odası adına yaptığı basın toplantısında «Birliğimiz ve Odalarımızın halkımızın çıkarları doğrultusundaki mücadelesi sürdüğü ve ülkemizde faşist ve gerici güçler bulunduğu sürece bu tertip saldırıların son olmadığını, ancak mücadelemizin de güçlenerek gelişeceğini biliyoruz» dedi.

● TMMOB lokalinin 20.12.1977 günü saat 20.30 da bombalanması üzerine, başına bir açıklama yapan TMMOB Başkanı Teoman Öztürk «Silahlı - Bombalı saldırılarla mücadelemizin gerileyeceğini sanan faşist güçler aldanmaktadırlar» dedi.

2.4 Bağımsızlık ve Demokrasi Mücadelesi

2.4.1. Tüm Demokratik Güçlerin Eylem Birliği Platformu :

Ülkemiz demokratik kitle örgütlerinin, halkımızın bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesi içerisinde, demokratik baskı aracı olarak görevlerini daha sağlıklı olarak yerine getirebilmeleri için 27 Eylül 1976'da yapılan DGM mitingi öncesi, içlerinde TMMOB'nin de bulunduğu 9 örgüt, demokratik kitle örgütlerinin eylem birliği için biraraya geldi.

1977 genel seçimleri öncesi eylem birliği platformundaki örgütlerin sayısı 17 oldu. Seçim sonrası ise bu sayı 27'ye ulaştı.

Fakat TS - DER ve İKD gibi örgütler, eylem birliğini bilgiledirmeden, ayrılıkçı olarak, örgütsel bağımsızlıklarını gerekçe gösterip, siyasi tavır takınarak, ANKARA ve İZMİR'de mitingler yaptılar.

Bu konuda yöneltilen eleştirilere ve siyasi tavırların teğhirine tahammül edemiyerek, eylem birliği platformundan ayrıldılar. Dasonra, 24 Aralık 1977 günü İzmir de yapılan mitinge katılmadılar.

Bu iki örgüt daha sonra hatalarını kabul ederek eylem platformuna dönmüşlerdir. Bağta iğçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi halkımızın Emperyalizme ve Faşizme karęı verdiği bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesinin daha da güçlenmesi için örgütlülüğün gereğini vurgularız.

Demokratik Gçlerin Eylem Platformunu oluşturan örgütler şunlardır :

TMMOB, TBDER, TMDER, TTED, HALKEVLERİ, DGDF, İGD, HD, TS - DER, AKD, TİB, TMD, TMAS, ATO, İKD, PİM, SGB, DHKD, İM-DER, TÜM-ZERBANK-DER, TÜM-OR-DER, ENERJİ - DER, KÖY - KOOP, İÇİ KÜLTÜR - DER, T. ZİRAATÇILAR DERNEğİ, DEVSAN - DER, ANKARA DEMİR YOLLARI MEMURLARI DERNEğİ.

Demokratik Eylem Platformu, Taban fiyatlarına, Zamlara ve Faşizme karęı bir çok illerde kitle eylemleri gerçekleştirdi. Miting ve yürüyüşlerin yapıldığı iller şunlardır :

Niğde

Denizli

Trabzon

Bursa

İzmir

Ayrıca bu platformun katkısıyla Ceyhan ve Antalya'da miting ve yürüyüşler düzenlenmiştir. Bu eylem platformunun içinde kahve semt ve kapalı salon toplantıları da yer almıştır.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası bu miting yürüyüş ve toplantıların tümüne yeleri ve temsilcilikleri ile gücü oranında aktif katkı koymuştur. (Ek : 16).

2.4.2 1 MAYIS İŞÇİ BAYRAMI :

1925 yılından beri ilk kez 1976 yılında DİSK'in önderliğinde tüm demokratik kuruluşların katılımıyla (disiplinli, örgütlü, düzenli ve görkemli bir biçimde) kutlanan 1 Mayıs İşçi Bayramı emperyalizme ve onun yerli ortaklarına, Faşizme ve onun sivil güçlerine emekçi halkımızın bir tokatı olmuştur.

1977 yılında kutlanan 1 Mayıs İşçi Bayramı CIA'nın tezgâhlandığı provakasyonlarla kana bulandı. 34 emekçi katledildi. Binlercesi yaralandı, yüzlercesi gözaltına alındı.

Başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi halk arasında oluşturulması için tüm ilerici devrimci güçlerin yoğun çaba harcadığı BİRLİĞE inancı olmayan sorumsuz siyasetlerin sorumsuz temsilcileri 1 Mayıs 1977'e az bir zaman kala, birbirlerini suçlamaya, karalamaya, tehdit etmeye ve bu görüşlerini yayın organları vasıtasıyla herkese duyurmaya başladılar. Bu ortam emperyalizm ve Faşizme provakasyon için bulunmaz bir nimetti.

1 Mayıs 1977 günü «kurtuluş yok tek başına ya hep beraber, ya hiç» şiarıyla hareket eden kitleler taksim alanını doldurdu. 500.000 kişiyi aşkın kitle büyük bir coşku içinde emekçilerin bayramını kutluyordu.

Sorumsuz siyasetlerin sorumsuz temsilcilerinin kendi aralarındaki tartışmayı araç olarak kullanan CIA ve yan kuruluşları Su Deposu ve İnter Continental Otelinden uzun menzilli silahları ile ölüm kusarken, panzerler ve güvenlik kuvvetleri halka saldırıyordu. Bu vahşet ve imha hareketinde tam 34 emekçi öldü, binlercesi yaralandı, yüzlercesi tutuklandı.

Bu sosyal pratik, tüm devrimcilere, ilericilere acı bir ders olmalı, ve emekçilerin devrimci birliği sağlanmalıdır.

2.4.3. Demokratik Kuruluşlarla olan İlişkiler

● TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ile Jeologlar Derneği birlikte yer aldıkları 1. Mayıs işçi bayramının emperyalizme bağimli egemen sınıflar ve temsilcileri tarafından kana bulanması üzerine basına ortak bir yazılı açıklama yaparak görüşlerini açıkladılar. (Ek 17)

● DİSK'e bağlı Türkiye Maden-İş Sendikası öncülüğünde MESS'e (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası) karşı sürdürülen grevde, metal işçileri ile omuz omuza olan odamız, işçi sınıfını desteklemek üzere üst örgütümüz TMMOB'nin açmış olduğu kampanyaya tüm birimleri (il ve işyeri temsilcileri vb.) ile katılmıştır.

Tekelci sermayeye karşı verilen bu mücadelenin işçi sınıfının zaferi ile sonuçlanacağına ve Bağımsızlık ve Demokrasi mücadelesine önemli katkılar sağlayacağına olan inancımız tamdır.

● Aşkale TKİ İşyerinin «zarar ediyor» gerekçesiyle MC iktidarı tarafından kapatılması üzerine, kararın devrimci işçilerin ve sendikaları Yeraltı Maden-İş'in mücadelesini bastırmak amacıyla alınmış bir politik karar olduğunu vurgulayan Odamız Emperyalizme ve Faşizme karşı maden işçileri ile omuz omuza olduğunu kamuoyuna duyurdu. (Ek : 12)

● TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, Erzurum Atatürk Üniversitesinde faşist cinayet şebekeleri tarafından katledilen devrimci öğretim üyesi Doç. Dr. Ohan Yavuz'un eş ve çocukları için açılan kampanyayı destekleyerek tüm ilerici, yurtsever ve devrimci üyelerini bu kampanyaya katılmaya çağırdı.

● İçine düştükleri ekonomik ve politik buhranların yükünü halkımızın omuzuna yüklemek isteyen egemen sınıflar, halkımıza ve halkının çıkarlarını savunan kuruluşlara baskı ve terör uygulayarak ölü bir duvar haline sokmak istediler. Bu anlamda okulları faşistleştirme girişimlerine hız verildi. Eğitim Enstitülerine yasa dışı öğrenci alımları, orta ve yüksek öğretimde estirilen faşist terör, propaganda ve demogoji bu girişimlerin bir parçasıdır. Faşist baskı altına girmeyen okullara yapılan saldırılar, devrimci öğrencilerin öldürülmesi, öğrencilerin devam ettiği toplu yerlerde katliam düzenlenmesi ve ilerici öğretim üyelerinin hayın tuzaklara kuban gitmesi bu dönemin en çarpıcı olaylarındandır.

ODTÜ'de oynanmak istenen olaylar kamuoyunun gözleri önünde cereyan etti. İşçi maskesi altında üniversiteye alınan faşist zorbalar bir yandan eğitimi baltalarken, diğer yandan faşist işgale zemin hazırlıyordu. ODTÜ kitlesinin güvenliğini (!) sağlamakla yükümlü güvenlik kuvvetleri, taraflardan biri gibi hareket etmiştir. (Ek : 14) Faşistlerin yapmak istedikleri kitle katliamından sonra ellerini kollarını sallayarak üniversiteden çıkmaları bunun en büyük kanıtıdır. Ayrıca ADMMA öğrencilerine karşı girişilen 3 öğrencinin ölümü ve birçok öğrencinin sakat kalmalarıyla sonuçlanan katliam hareketinde da yine yakalanan olmamıştır.

İşçi-Öğrenci-Öğretim üyelerinin birliği ve kararlı mücadelesi, ODTÜ'nün faşistleştirilmesini önlerken emekçi halkımızın anti-faşist mücadelesine yeni boyutlar kazandırdı.

Öğrenci velileri ve aralarında TMMOB Jeoloji Mühendisleri

Odası temsilcisinin de bulunduğu demokratik örgüt temsilcileri öğrencilerin yanında her iki okula da giderek özerk ve demokratik üniversite mücadelesi veren ielrici yurtsever ve devrimci öğrencilerin haklı mücadelelerini aktif olarak desteklemişlerdir.

● Bazı Faşist örgütlerin MTA yöneticilerine postaladıkları mektuplarda; Odamız, üst örgütümüz TMMOB, Jeologlar Derneği, TJK, Dev-Maden-Sen, Tüted ve Tüm-Der hakkında yapılan yalan ihbarlara ve bunun ardından yayımlanan 31 nolu genelgeyle uygulamaya konulan «tedbirlere» karşı TMMOB, Dev-Maden-Sen, Tüted ve Tüm-Der başkanları MTA Enstitüsü Genel Direktörü Sadrettin Alpan'a bir mektup yazarak durumu kınadılar.

● MTA Enstitüsünde, işçi-memur ayırımı konusunda Dev-Maden-Sen tarafından bastırılan dilekçeleri imzalayanlar ve TÜTED Ankara Şubesinin yer aldığı bir afişleme sırasında göz altına alınan üyeler hakkında soruşturma açılması ve gözaltına alınan üyelerin sürülmesi üzerine, Dev-Maden-Sen, TMMOB, TÜM-DER ve TÜTED Genel Başkanları MTA Enstitüsü Genel Direktörü Doç. Dr. Sadrettin Alpan'a bir yazıyla başvurarak üyeler üzerinde kurulmak istenen baskılara fırsat verilmemesini istemişlerdir.

TMMOB, TÜM-DER ve TÜTED Genel Başkanları 7.10.1977 günü MTA Enstitüsü Genel Direktörüyle görüşerek üyeleriyle ilgili soruşturmalar ve gelişmeler konusundaki görüş ve önerilerini belirtmişlerdir.

3

E K L E R

EK : 1 Komisyonlarda Görev Alan Üyelerimiz

Eğitim Komisyonu :

- Selçuk BAYRAKTAR
- Kaler SÜMERKAN
- Cumhur BAT
- Bülent KİPER
- Erhan SAKALLIOĞLU
- Sadık AÇAN
- Mustafa AKINCI
- Hasan ÖZASLAN
- Özer BALKAŞ
- Ersin ÖNSEL
- Selami EREN (Jeologlar Derneği)
- Hikmet TÜMER (Jeologlar Derneği)
- Fikret GÖKTAŞ (Jeologlar Derneği)

Petrol Komisyonu :

- Başkan : Özer BALKAŞ
Üye : Türksen ERDOĞAN
Ahmet DİNÇER
M. Ali MANCARCI
A. Sami DERMAN

Yardımcı Üyeler : Bülent ÇOŞKUN, Süleyman TURGUT, Ruşen ERSOY Cevat PASİN, Mehmet TOKLU, Akın YURTÇUOĞLU.

Demir - Çelik Komisyonu :

Nedim KUTLAY
Mehmet KILIÇ

Alüminyum Komisyonu :

Selahattin KOÇAK

Bakır Komisyonu :

Nedim KUTLAY
Mehmet KILIÇ

Seramik Komisyonu :

Niyazi GÜNDOĞDU

Enerji Komisyonu :

Kaler SÜMERMAN

Kömür Komisyonu :

Tamer Işıganer
İsmail ŞENTÜRK

Deprem Komisyonu :

Ahmet TABBAN

Yayın Kurulu :

ASİL : Kaler SÜMERMAN
Selçuk BAYRAKTAR
Haydar İLKER
Ersin ÖNSEL
Erhan SAKALLIOĞLU

YEDEK : Yavuz KURDOĞLU
Levent AKALIN
Ertuğrul TONGUÇ
Mustafa PEHLİVAN
Mustafa AKINCI

İŞYERİ TEMSİLCİLERİ :

ÇUKUROVA Ü. : Harun DRMAZ

EGE Ü. : Taner ÜNLÜ
: İsmet ÖZGENÇ

KTÜ : Fikret İŞLER
: Bendegül ARMAN

İ Ü : Şener ÜŞÜMEZSOY

İTÜ : Turgut ÖZTAŞ
: İhsan SEYMEN

Eskişehir DMMA : Yaşar KİBİCİ, Mithat VICİL

TCK : Hasan Ali KANDEMİR, Havva KARADENİZ

TPAO : Özer BALKAŞ

EtiBank Milâs Boksit İşl. : Ruhi CANTÜRK

MTA Doğu Karadeniz Bölge Temsilcisi : Işık EYÜBOĞLU,
Hayati YAVUZ

İL TEMSİLCİLERİ :

ADANA : Ayhan BAHÇECİ

ANTALYA : Fehmi ÇETİN

BALIKESİR : Kemal YENİGÜN

BURSA : Akil BİLEN

ÇORLU : Tuncer DURSUN

DİYARBAKIR : Osman TAŞAN
Fahrettin ŞENER

İSTANBUL : Şener ÜŞÜMEZSOY

İZMİR : Murat ALKAN
Aydın DAYAL

KONYA : Adem AKBAŞLI

KIRLARELİ : Yavuz SÜTÇÜ

ZONGULDAK : Cumhuri BAT
Murat ÇELİK

EK : 2 Ege Üniversitesi Jeoloji Öğrenimindeki Sorunlar

Ege Üniversitesi Jeoloji öğretimindeki sorunlar özet olarak üç ana grupta toplanabilir :

1 — Ege Üniversitesi Fen Fakültesi'nin (E.Ü.F.F.), jeoloji mühendisliği eğitiminin E.Ü.F.F.'de kalması ve gelecekte «Yerbilimleri Fakültesi»ne dönüşerek Ege Üniversitesi bünyesinde öğretimine devam etmek isteği,

2 — Ege Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Fakültesi'nin (E.Ü.M.B.F.) ise; Ege Üniversitesi bünyesindeki jeoloji öğretim olanaklarının birleştirilerek, Yerbilimleri Fakültesi halinde Ege Teknik Üniversitesi bünyesinde yer almak isteği,

3 — Ege Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Fakültesi'nin bu isteğinin gerçekleşmesi durumunda, E.Ü.F.F. jeoloji öğrencileri ve mezunlarının karşılaşacakları olumsuzluklar.

I — EGE ÜNİVERSİTESİ FEN FAKÜLTESİNİN DURUMU

Ege Üniversitesi Fen Fakültesi kapsamındaki jeoloji eğitiminin tarihsel gelişimi şöyledir :

1 — E.Ü.F.F.'de jeoloji eğitim ve araştırmaları 1961 yılında başlamış olup, en az onbeş yıllık bir geleneğe sahip bulunmaktadır.

2 — E.Ü.F.F. jeoloji lisans dalı, ilk mezunlarının 1972/73 öğretim döneminde vermiştir. 1972/73 döneminde 23-25, 1973/74 döneminde 18-20, 1974/75 döneminde 20-22, 1975/76 ve son mezunlarla birlikte 75-80 dolayında jeoloji lisans mezunu bulunmaktadır. Bu mezunların % 60-70'i M.T.A.'da çalışmaktadır.

3 — E.Ü.F.F. jeoloji lisans mezunları, 1/12/1973 tarihinde 9 kişilik bir Dayanışma Kurulu oluşturmuş ve İ.Ü.F.F., A.Ü.F.F. jeoloji lisans mezunlarının oluşturdukları Dayanışma Kurulları ile birleşerek, E.Ü.F.F.'de;

3.1 — Jeoloji lisans eğitimi yerine, jeoloji mühendisliği eğitiminin yapılması,

3.2 — Jeoloji lisans öğrenci ve mezunlarına, Jeoloji Mühendisliği'ne intibak hakkının tanınması,

3.3 — «Jeoloji Mühendisi» meslek ünvanının alınması için gerekli çalışmalara başlamışlardır.

4 — İ.Ü.F.F. - A.Ü.F.F. - E.Ü.F.F. Dayanışma Kurulları Başkanlığınca 1974 yılı ders dönemi içinde, öğrencilerle birlikte gerekli girişimler yapılmıştır.

5 — Fen Fakülteleri Mezunları Dayanışma Kurulu ile öğrencilerin birlikte yaptıkları girişimler sonucu; 13/2/1975 tarihinde E.Ü.F.F.'de «Jeoloji Mühendisliği» eğitimi başlamıştır.

6 — Ege Üniversitesi Senatosu Alt Komisyonu 7/7/1976 tarihinde, Ege Üniversitesi içinde bir «Yerbilimleri Fakültesi» kurulmasını öngörmüştür.

7 — E.Ü.F.F. Yerbilimleri Bölümü'nde 11/2/1977 tarihinde ayrıca bir jeofizik kürsüsü kurulmuştur.

8 — Buraya kadar sıraladığımız maddelerden anlaşıldığı gibi; E.Ü.F.F. Yerbilimleri Bölümü Jeoloji Mühendisliği eğitiminin; E.Ü.F.F. Kurulları, Ege Üniversitesi Senatosu ile Üniversiteler Arası Kurulların kararlarına ve meslek örgütlerinin görüşlerine uygun olarak gelişmiş olduğu görülmektedir. Şöyle ki;

8.1 — Üniversiteler Arası Standart Öğretim Kapsamlarını Hazırlama Konseyi Jeoloji Alt Komisyonu 1/4/1975 tarihinde, «jeoloji eğitiminin yalnızca mühendislik alanında yapılması» kararını almıştır.

8.2 — Üniversiteler Arası Kurul 15/4/1976 tarihinde, «Yerbilimlerinde mühendislik eğitimi, bu ve diğer dallarda mühendislik eğitim yapan Fakültelerde veya Teknik Üniversitelerde yapılır» kararını almıştır.

9 — E.Ü.F.F. Yerbilimleri Bölümü Jeoloji Mühendisliği eğitimi, Fen Fakültesi öğrencileri, mezunları ve öğretim üyelerinin uğraşlarıyla üniversite yasalarına uygun olarak gelişmiş, tüm özgül aksaklıklara karşın olumlu bir öğretim ve araştırma düzeyine ulaşmıştır. Bu gelişim sürecinde, Ege Üniversitesine bağlı bir «Yerbilimleri Fakültesi»nin oluşumu zorunlu bir aşama olacaktır.

10 — ANCAK aşağıda belirtilen hususlar gerçekleştirilmelidir :

10.1 — E.Ü.F.F. Yerbilimleri Bölümü'ndeki jeoloji lisans öğretimine son verilmeli ve yeni öğrenci kaydı yapılmamalıdır.

10.2 — Öğrenime devam eden lisans öğrencilerinin Jeoloji

Mühendisliği'ne intibakları, bir defada ve hiç bir kısıtlama uygulanmadan yapılmalıdır.

10.3 — E.Ü.F.F. Fakülte Kurulunun 19/11/1976 tarihinde almış olduğu bir kararla sembolik olarak 10'a indirilen jeoloji lisans kontenjanı ile jeoloji lisansa 1977/78 öğretim yılında girecek olan yeni öğrencilerin, 1977 Kasım ayı içinde Jeoloji Mühendisliği Bölümü'ne geçmeleri alınacak bir kararla sağlanmalıdır.

10.4 — E.Ü.F.F. Jeoloji lisans mezunlarının Jeoloji Mühendisliğine intibakları, hiç bir kısıtlama yapılmadan uygulanmalıdır.

10.5 — Meslek eğitimine hazırlayıcı nitelikteki temel derslerin (fizik, kimya ve özellikle matematik) mezuniyet sonrası intibak koşullarında — aynı içerik ve programla — zorunlu koşulları bir olgudur. Süreç içinde, lisans ve mühendislik disiplinleri arasında bir geçiş dönemine rastlayan ve «jeolog» ünvanı ile mesleki uygulama alanlarındaki çalışmalarıyla ülke ekonomisine katkıda bulunan ve de en az bir üniversite diplomasına sahip olan E.Ü.F.F. jeoloji lisans mezunlarına, eğitim aşamalarındaki bu alt-üst oluşun anlamsızlığı ilke olarak yaşatılmamalı ve bu yönde gerekli önlemler tezelden alınmalıdır.

10.6 — Jeoloji Mühendisliğine intibakları yapılan lisans mezunlarının, bazı dersleri E.Ü.M.B.F.'nde görmeleri ve ilgili fakülte yönetmeliğine tâbi tutulmaları sonucu karşılaştıkları açmazlar ortadan kaldırılmalıdır.

10.7 — Jeoloji Mühendisliği eğitimi bir bütündür. Bu nedenle, birinci sömestreden son sömestreye kadar öğretim programında bulunan tüm dersler, E.Ü.F.F. Yerbilimleri Bölümü kapsamına alınmalıdır.

10.8 — E.Ü.F.F. Jeoloji Mühendisliğine intibakları yapılan öğrenci ve mezunların, almakla yükümlü tutuldukları dersleri E.Ü.F.F. bünyesinde ve E.Ü.F.F. yönetmeliklerine tâbi olarak görmeleri sağlanmalıdır.

10.9 — Jeoloji Mühendisliği temel dersleri, jeoloji biliminin üretime ve yaratıma dönük gereksinimleri doğrultusunda — nicel ve nitel anlamda — yeniden gözden geçirilip (jeoloji eğitiminin % 25'ini aşmayacak biçimde) programlanmalıdır.

II — EGE ÜNİVERSİTESİ MÜHENDİSLİK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ'NİN DURUMU

Ege Üniversitesi Senatosu'nun 12/10/1976 tarihinde aldığı karar

uyarınca, E.Ü.M.B.F.'nin Ege Teknik Üniversitesi'nin çekirdeğini oluşturarak bir teknik üniversiteye dönüşmesi, ülke için büyük kazanımdır.

E.Ü.M.B.F. kapsamındaki Yerbilimleri Bölümü'nün, Ege Teknik Üniversitesinde «Yerbilimleri Fakültesi» halinde gelişmesinin jeoloji mesleğine katkısı yadsınamaz.

Yeni kurulacak olan Ege Teknik Üniversitesi Yerbilimleri Fakültesinin ülkemizde yasalar, Üniversiteler Arası Kurullarca alınan kararlar ve Jeoloji Meslek Örgütlerinin görüşlerine uygun olacak şekilde, jeoloji mühendisliği eğitimi yaparak (4+2) sistemiyle «Jeoloji Mühendisi» ve «Jeoloji Yüksek Mühendisi» diploması vermesi en olağan sonuç olacaktır.

Genelde yukarıda sınırları çizilen koşullarda gelişecek bir «Ege Teknik Üniversitesi Yerbilimleri Fakültesi» kuruluşunu meslek örgütleri olarak olumlu karşılarız.

Fakat, E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü'ndeki gelişmelerden, durumun ne jeoloji öğrencileri, mezunları ve ne de meslek örgütlerinin görüşlerine uygun olmadığı ortaya çıkmaktadır.

E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü'nün gelişimi ve uygulamaları :

1 — Ege Üniversitesi Senatosunca 13/2/1975 tarihinde E.Ü. F.F. Jeoloji Mühendisliği kurulmuş ancak, jeoloji mühendisliği temel derslerinin E.Ü.M.B.F.'nden alınması öngörülmüştür.

2 — Ege Üniversitesi Senatosunca 18/2/1975 tarihinde. E.Ü. M.B.F.'nde «Jeoloji disiplini dışında olmak» kaydıyla «Yerbilimleri Bölümü» kurulmuştur.

3 — E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü Başkanlığınca 16/5/75 tarihinde, E.Ü.F.F. Jeoloji Mühendisliği'nin iptali için Danıştay'a açılan dava olumsuz sonuçlanmıştır.

4 — E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü, jeoloji mühendisliğine eşdeğer olan «Yerbilimleri Mühendisliği» eğitimine başlamış ve mezunlara «Yerbilimi Mühendisi» ünvanı vermeyi öngörmüştür.

Böylece, 1956 yılından bu yana savaşımlı yapılan MESLEK ÜNVAN BİRLİĞİ eylemine ters düşen ve tüm jeoloji meslek topluluğunun karşısında olduğu yeni bir sorun yaratılmıştır.

5 — E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü yapacağı eğitimde, E.Ü.M.B.F.'nin uyguladığı «Ön Lisans» eğitimini kabullenmiş ve yerbilimlerinde Ön Lisans Yüksek Okullarını açmıştır.

Oysa, E.Ü.M.B.F.'nin uyguladığı biçimdeki ön lisans eğitimine tüm Meslek Odaları karşı çıkmıştır. TMMOB 1974 yılında, tüm Meslek Odalarının katılımıyla «Ön Lisans Yüksek Okulları Sorununun İnceleme Komisyonu» oluşturmuştur. Komisyonun hazırladığı raporda; ön lisans projesinin, ülke gerçeklerine ters düşen eğitim politikası anlayışını sürdürdüğünü ve çözüm getirmek bir yana, yeni sorunlar yaratacağı sonucuna varmıştır.

6 — E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü 15 öğrencilik bir kontenjan açarak, Fen Fakültesi jeoloji öğrencilerine geçiş olanağı tanımıştır. Fakat, hiç bir öğrenci bu kontenjandan yararlanarak, yasalarda yeri olmayan «Yerbilimi Mühendisi» ünvanı verecek olan bu bölüme geçmek istememiştir.

7 — E.Ü.M.B.F. Kurulu, Fen Fakültesi Jeoloji Mühendisliği öğrencilerinin tümünün, Mühendislik Bilimleri Fakültesine bağlı «Yerbilimleri Mühendisliği Bölümü»ne naklinin yapılması için karar almıştır.

Ancak bu karar, Fen Fakültesi Jeoloji Mühendisliği öğretim üyelerine ve öğrencilerine danışılmaksızın, tek yanlı alınmış olmakla antidemokratiktir.

III — E.Ü.M.B.F. YERBİLİMLERİ BÖLÜMÜ UYGULAMALARININ ELEŞTİRİSİ

1 — E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri bölümünün, Ege Üniversitesi bünyesinde bir Yerbilimleri Fakültesi amacına yönelik olarak jeoloji eğitimini geliştirmeğe çalışan Fen Fakültesi öğretim üyelerine ve öğrencilerine yaptıkları baskı anti-demokratiktir.

E.Ü.F.F.'nde yasal olarak kurulmuş bulunan Jeoloji Mühendisliği eğitiminin, ileride Yerbilimleri Fakültesi'ne dönüşerek (lisans eğitimine son vermesi ön koşulu ile) Ege Üniversitesi bünyesinde kalmasının yasalar yönünden bir sakıncası olmadığı gibi, ilgili öğretim üyeleri ve öğrencilerinin en doğal demokratik haklarıdır.

2 — E.Ü.M.B.F.'nce uygulanan ön lisans eğitimine, E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü'nde de uyulması, meslek örgütlerinin görüşlerine ters düşmektedir.

Ön Lisans eğitimi, öğrenci gençliği ve halkı uyutmak için egemen sınıflar tarafından uygulamaya konmuştur. E.Ü.M.B.F.'nce uygulanan bu yöntem, hiç bir işe yaramaz diploma sahipleri kitlesi yaratacaktır. Yapacakları eğitimin bir yılı, ömürleri boyunca

hiç kullanmayacakları kuramsal matematik, fizik, kimya gibi derslerden ibarettir. İkinci yıl da yine kuramsal bazı derslerle doldurulmuştur. Ön Lisans Yüksek Okulları, bu kuramsal eğitim programı ile, üretim için uygulayıcı nitelikte ara insan gücü yetiştiremeyecektir. Ancak, ara insan gücünü, emeğini, ucuz iş gücü olarak egemen sınıflara sunup, daha fazla kâr sağlamalarına olanak verecektir. Bütün bunlara karşın, ön lisans eğitiminin belirli bir grup için tek yararı vardır. O da, ön lisans eğitimine katılan bazı öğretim üyelerinin parasal çıkarlarıdır.

27/4/1974'te İzmir'de toplanan Üniversiteler Arası Kurul da özetle; «Lise mezunlarının açıkta kalmalarını önlemek üzere, sınırsız şekilde öğrenci almak amacını güden bir ön lisans öğretimine olanak bulunmadığını, Ön Lisans Yüksek Okullarının diplomalı işsizler sorunu yaratacağını» belirtmiştir.

Genel anlamda eğitim ve ekonomik yapı bir bütündür. Ekonomik yapı, kendi teknolojisini büyük ölçüde kendi üreten bir öze kavuşturulmalıdır.

Ekonomik yapıyı bir anda değiştirmek olanağı bulunmadığına göre, istihdam alanı yaratan önlemlerle birlikte, eğitim sisteminin bütününde yeni düzenlemeler gereklidir.

3 — E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümünün «Yerbilimleri Mühendisliği eğitimi» ve «Yerbilimi Mühendisi» adıyla ortaya koyduğu uygulamaya derhal son verilmelidir. Yasalarda yeri olmayan bu kavramlar, «Jeoloji Mühendisliği eğitimi» ve «Jeoloji Mühendisliği» olarak değiştirilmelidir.

Yasalarca tanınmayan, jeoloji meslek elemanları arasında ayrıcalık yaratacak olan, uzun uğraşlar sonucu varılan eğitimde ve meslek ünvanlarında birliği bozacak şekilde kelime oyunları ve de sorumsuzca bir «yeni ünvanı» yaratmaya hiç bir kuruluşun hakkı yoktur.

1956 yılından bu yana jeoloji öğrencileri, mezunları, öğretim üyeleri, dayanışma kurulları, meslek örgütleri ve Jeoloji Meslek İhtisas Odası olarak yürütülen, «Jeoloji Meslek Eğitimi» ve «Jeoloji Meslek Ünvanı»nda birliğin İ.Ü.F.F., İ.T.Ü. Maden Fakültesi, K.T.Ü. Yerbilimleri Fakültesi, O.D.T.Ü. Mühendislik Fakültesi, H.Ü. Mühendislik Fakültesi, A.Ü.F.F., E.Ü.F.F. gibi 7 üniversitede başarıyla uygulamaya konulduğu, tüm öğrenci ve Jeoloji lisans mezunlarına meslek ünvanında bütünleşme olanaklarının tanındığı

bir aşamada, yeni bir ünvan kargaşası yaratmanın ülkeye getireceği yarar değil, zarar olacaktır.

IV — S O N U Ç :

1 — E.Ü.F.F.'de kurulmuş bulunan Jeoloji Mühendisliği öğretimi, öğrencisi ve öğretim üyeleriyle gelişerek, Ege Üniversitesine bağlı YERBİLİMLERİ FAKÜLTESİ'ni gerçekleştirmelidir.

2 — Ege Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Fakültesi Ege Teknik Üniversitesini oluşturacağına göre, E.Ü.M.B.F.'ne bağlı Yerbilimleri Bölümü «Ege Teknik Üniversitesi Yerbilimleri Fakültesini» oluşturmalı, bunları yaparken de eğitimde ve meslek ünvanında saptanan STANDARTLARA UYMALIDIR.

3 — E.Ü.M.B.F. Yerbilimleri Bölümü, ÖN LİSANS EĞİTİMİNE SON VERMELİDİR. Halen mevcut öğrenciler Jeoloji Mühendisliği öğretimine geçirilmelidirler.

4 — Jeoloji Fen Lisans eğitimine son verilmeli, öğrenci ve mezunların intibakları, geride ne bir öğrenci ne de bir jeoloji lisans mezunu bırakılmamak ön koşulu ile çözümlenmelidir.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
Jeologlar Derneği
Ortak Eğitim Komisyonu

EK : 3 Ülkemizin Enerji Sorununa Sermaye İktidarları Çözüm Getiremez

Eylül 1977 — ANKARA

1. GİRİŞ :

Enerji bunalımının yoğunlukla kendini hissettirdiği günler yaşıyoruz. Ülkemizde uygulanan çarpık kapitalist sistemin bir sonucu bu. Karanlıkta gözü körme olunca yönetim kadrolarında ve iş çevrelerinde bir telaştır başlıyor. Türkiye'nin içine düştüğü enerji bunalımıyla ilgili enerji sorunları hakkında bilgi veren Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Kamran İnan, «çok büyük enerji sıkıntısı vardır ve bunun mazereti yoktur» diyor. Elektrik Enerji tüketiminde kişi başına 448 Kwh gibi bir ortalamayla Avrupa'da son sıralarda yer alan ülkemizde, bir yandan ağır sanayi hamleleri için toplantılar yapılırken, bir yandanda acil çözüm önlemi olarak «üç lambadan birini söndür» önerisi getiriliyor. Ağır bunalımlı dönemlerin paket çözümlerinden biri yineleniyor : gaz türbini. Bu zor günleri özellikle sanayi çevrelerine hissettirmeden geçirmek için iş saatlerinin değiştirilmesi ise bir başka önlem olarak ileri sürülüyor. Kısa dönemli önlemler için var gücüyle kafa yoran Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Başkanı televizyonda yapılan açık oturumda «sebepler üzerinde durmanın manasız olduğunu, acil çözüm yollarının bulunması gerektiğini» belirtiyor. Sayın Kamran İnan'da «benim için sebep değil, netice mühimdir» diyerek bu yaklaşıma katılıyor, büyük bir cesaretle 1 Ağustos tarihinden itibaren tüm sorumluluğun kendisine ait olduğunu belirtiyor. Oysa sorumluluklardan böylesi kolay kurtuluş olası değildir. Üzerinde konuşulmaktan kaçınılan nedenler var oldukça, sonuç değişik boyutlarda da olsa hep yinelecenektir.

TMMOB olarak yıllardan beri bu konuda yöneticileri uyarıcı, kamuoyunu aydınlatıcı açıklamalar yapmaktayız. Mevcut ekonomik ve politik ortamda köklü çözümlerin getirilemeyeceği olgusuna karşın yine de 1977 ortasında Türkiye'nin genel enerji durumunu gerçek boyutları ile kamuoyuna duyurmayı barç biliyoruz.

Türkiye'nin birincil enerji üretiminde kaynakların payları aşağıda gösterildiği gibidir.

Yıl	Kömür	Petrol	Hidrolik	Odun-Tezek
1975 %	42	13	15	30
1980 %	49	11	17	23

Oysa enerji tüketiminde, dağılım, büyük ölçüde petrol lehine gelişmiş durumdadır :

Yıl	Kömür	Petrol	Hidrolik	Odun-Tezek
1975 %	22	47	5	26
1980 %	28	51	5	16

«En pahalı enerji olmayan enerjidir» diyenler nedense en ucuz enerji kaynağına, hidrolik enerjiye, gereken önemi vermezler; gerçekte en pahalı enerji olan gaz türbini ile elektrik üretimi için iş başına geldikleri hafta içinde dış ülkelere ihaleler açarlar. Kamuyuna sadece «elektrik azlığı» olarak yansıtılan durum da gerçek dışıdır. Türkiye bugün taşkömürünü Amerika'dan, petrolü, Libya, Irak, Küveyt ve diğer üreticilerden ithal etmektedir. Günümüzde enerji gereksinimimizin ancak yarısı kendi öz kaynaklarımızdan karşılanmaktadır. Bu oran giderek düşecek, 1985'de % 30-35 civarında olacaktır.

Bu raporda enerji kaynaklarının günümüzdeki durumu kısaca belirtilmiş, günümüz koşullarında zorunlu olan irdelemeler yapılmış bu konudaki çıkmaz gözler önüne serilmiştir ve Raporun sonunda TMMOB'nin çözüm önerileri verilmiştir.

2 — TÜRKİYE'DE BİRİNCİL ENERJİ KAYNAKLARI K Ö M Ü R

Enerji bunalımında kömür açısından bakarsak önümüze çıkan görünüm şu olmaktadır :

Kömür kaynaklarımız her ne kadar rezerv yönünden bu maddece zengin ülkelerinki kadar bol değilse de, gereksinimlerimizi karşılayacak olanaklar yaratabilecek durumdadır. Gerçekte kömür rezervlerimiz tam olarak bilinmemektedir. En fazla bilinen rezervler kamu kesimi elindekilerdir. Kamuca aranan bir kaç saha dışında özel kesim rezervleri konusundaki bilgiler olasılıklara dayanmaktadır.

Ülkemizde varlığı saptanan iki kömür türü Taşkömürü ve Linyit'tir. Taşkömürü yalnız Zonguldak havzasında bulunur. Hav-

zanın bilinen varlığı 800 milyon tondur. Bu rezervin ancak 200 milyon tonu kullanılabilir olarak saptanmıştır. Çok sınırlı olan taşkömürünün Demir-Çelik sanayii dışında kullanılmasından zaman geçirilmeden vazgeçilmesi gerekirken Çatalağzı'nda taşkömürüne dayalı 3'ncü ünite termik santral'ın temeli atılmıştır. Demir-Çelik sanayiinin gereksinimi için taşkömürünü Amerika'dan ithal ederken elektrik üretimini de % 6,5 oranında taş kömürüne bağımlı kılmak son derece yanlış bir politikadır.

Ülkemizin bilinen linyit varlığı da, Enerji Bakanının dediği gibi 20 milyar değil, 5 milyar ton dolaylarındadır. Bu rezervin 3 milyar tonunu düşük kalorili Afşin-Elbistan linyitleri oluşturmaktadır. Henüz gerçek anlamda üretime geçmeyen Elbistan hariç tutulursa kamu kesimi toplam linyit rezervlerinin % 32'sini, özel kesimde % 68'ini elinde bulundurmaktadır. 1975 yılı üretiminin ise % 68'ini kamu, % 32'sini özel kesim gerçekleştirmiştir. Yani özel kesim elinde önemli miktarda atıl kapasite vardır.

Bugüne dek ülkemizde sağlıklı ve gerçekçi bir kömür politikası, üretim-tüketim planlaması uygulanmamış, gereken yatırımlar zamanında yapılmamıştır. Enerji gereksinimimiz yılarca ucuz ve bol olması gerekçesiyle petrole dayandırılmış, ülke kaynakları geliştirilmemiş, kullanımlarının ilkeliği sürdürülmüş, dışa bağımlılığımızın artması önemsenmemiştir. Örneğin 1960'dan 1975'e petrol tüketiminin genel enerji tüketimindeki payı % 15'den % 48,6'ya çıkarken, linyitin payı % 6,7'den ancak % 10,4'e ulaşabilmiştir. Üstelik enerji kesimindeki bu sağlıksız yapı tüm planlı dönemlerde az kaynaklara yönelik enerji türleri kullanımına öncelik verileceği görüşünün yer almasına karşın gerçekleştirilmiştir.

Öz kaynaklara yönelmenin bir zorunluluk olarak belirlediği petrol bunalımından sonra yılların ihmali ile geri plana atılan kömürlerimize ani yöneliş, beraberinde bir çok darboğaz getirmiştir. Enerji gereksinimi yalnız elektrik enerjisi yönünden ele alındığından, linyitlerimiz büyük ölçüde termik santral kullanımına ayrılmaktadır. Isınma/ısıtma gereksiniminin karşılanmasındaki açık sürekli büyümektedir. Bu gün Türkiye'de 3 milyonun üstünde kişi, ocak, tandır vb. ilkel yollarla ısınmakta, toplam enerji tüketiminin % 25'i odun ve tezekle karşılanmaktadır. Elektrik enerjisinden yararlanamayan nüfus % 50'yi bulmaktadır. Bunların ötesinde yetersiz de olsa öngörülen yatırımların hiçbirisi zamanında tamamlanamakta, bu yüzden büyük zararlara uğranılmaktadır. Gecikmeler büyük ölçüde döviz darboğazından kaynaklanmakta, bu konunun altında ise, yıllardır sanayi hamlesi adı altında tüketim malları

üreten, montajcılıkla uğraşan ülkemizin gün geçtikçe artan ithalat gereksinimi yatmaktadır. Türkiye, hem bu sahte sanayi için elektrik üretmek, hemde sanayiinin hiç bir katkıda bulunmadığı enerji yatırımları için kaynak ayırmak durumuna gelmiştir. İş adamlarımız bir yandan geri kapitalist sistemi daha da çarpıtmak için elektrik enerjisi isterken, madencilikle uğraşan bir kısım iş adamımız da termik santral yatırımlarına köstek olabilmektedir. 1979'da devreye alınması planlanan Soma, Yatağan, Çan, Kangal, Orhaneli termik santral sahaları özel mülkiyettedir ve kamuya devri işleminin gerçekleşmesinde bir çok zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu durumda termik santrallerin yapımı tamamlansa bile işlenecek kömür bulunamaması olasılığı çok yüksektir. Linyit tüketiminin % 39'unun elektrik üretiminde kullanıldığı ve elektrik üretiminin de % 16'sının bu şekilde karşılandığı düşünülürse durumun ciddiyeti daha iyi anlaşılır.

Çözüme giden yol tüm fosil yakıt yataklarının kamulaştırılması, miktar ve özelliklerinin saptanması, bunlara göre en uygun kullanım yerlerinin belirlenmesi, gerçekçi yaklaşımlarla saptanacak enerji istemleri ve öz kaynaklarımız temel alınarak yapılacak akılcı ve uygulama olanağı olan merkezi planlanmadan geçer.

S U G Ü C Ü

Ülkemiz su kaynakları açısından oldukça zengindir. Su gücümüzü (Hidrolik potansiyel) saptamak amacıyla OECD, Electricité de France (EDF), Devlet Su İşleri, Elektrik İşleri Etüd İdaresi gibi birçok kuruluş tarafından çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda ülkemizde yıllık 75 milyar Kwh'lık su potansiyelinin bulunduğu saptanmıştır. Ülkemiz, Avrupa Ülkelerinin yer aldığı Su potansiyeli sıralamasında dördüncü sırayı almaktadır.

Ancak bu potansiyelden yararlanma oranına göre yapılacak bir sıralamada ise sonlarda yer aldığımız görülecektir. 1976 yılı sonu verilerine göre, hidrolik potansiyelden yararlanma oranı % 9 olarak hesaplanmıştır. 1985 yılında ise bu oranın % 30 dolayına çıkacağı tahmin edilmektedir. Komşumuz Yunanistan'da ise 20 milyar Kwh'lık su potansiyelinde 1970 yılında % 13 yararlanırken bu oranın 1985'lerde % 67'ye varacağı çeşitli raporlarda yer almaktadır.

Eldeki verilerden anlaşılacağı gibi Su potansiyelinden yararlanma oranı ülkemizde oldukça düşüktür. % 9 yararlanma oranı sağlayan 163 hidrolik santrali toplam kurulu gücü 1900 MW ve

toplam üretim kapasitesi yılda 10 milyar Kwh dolayındadır. En büyük Hidrolik Santralımız Keban 620 MW'lık kurulu güce ve 6 milyar Kwh'lık üretim kapasitesine sahiptir. Yani Keban ülkemizde halen yararlanılmakta olan Hidrolik Potansiyelin % 60'ını kullanmaktadır.

Elektrik Enerjisi üretiminde kullanılan birincil enerji kaynaklarına göre, üretim maliyetleri karşılaştırıldığında Su potansiyelinin üstünlüğü açıkça görülür. Örneğin 1975 verilerine göre 1 Kwh elektrik enerjisinin üretim maliyeti

Su santrallerinde	16 kuruş
Linyit santrallerinde	20 kuruş
Fuel-oil santrallerinde	60 kuruş
Gaz türbinlerinde	140 kuruştur.

Ülkemizde su kaynakları bol, kömür yatakları yeterli olduğu halde bugüne dek bu olanaklardan gerektiğince yararlanılmamıştır. Sonuç olarakta ülkemizin ekonomik çıkarlarına ters düşen petrol ürünlerine dayalı santrallerin kurulması yaygınlaşmıştır.

PETROL

1950'den bu yana Türkiye'nin petrol tüketimi her beş yılda bir, yaklaşık % 100 artarak 1976'da 14 milyon tona ulaşmıştır. Buna karşı yerli petrol üretimi uzun süredir 3 milyon ton civarında kalmıştır (1976'da 2,6 milyon ton). 1970'de tüketimin % 52'si ithalat ile karşılanırken, 1976'da bu oran % 83'e yükselmiştir. 1972-1975 döneminde ham petrol fiyatlarının 5 kat artması tüm ülkeleri petrol tüketimini kısıtlayıcı önlemler almaya zorlarken Türkiye bu dönemde petrol tüketimini arttıran ender ülkelerden biri olmuştur. Bu dönemde F. Almanya petrol tüketimini % 8, İngiltere % 17, Hollanda % 15 azaltırken bizim tüketimimiz % 20 artmıştır. 1975-1980 döneminde bu artışın daha da hızlı olacağı (yılda % 12,2) tahmin edilmektedir. İlginç bir rastlantı ile Türkiye'nin ihracat artışıda % 12,4'tür. Gönümüzde ihracat gelirlerinin % 60'ını petrol yatıran Türkiye, paramızın sürekli değer kaybetmesini de göz önünde tutan kaba bir hesapla, 1980'de ihracat gelirinin % 75-80'ini petrol vermek zorunda kalacaktır.

Petrol, politikacılar ve işadamları için kolay enerji emekçi halkımız için ise pahalı enerjidir. Temel enerji kaynağımız su gücünden ve kömürden faydalanmak için uzun vadeli yatırımlardan kaçınan hakim sınıflar bugünkü enerji bunalımından sorumludurlar. AP'nin damgasını vurduğu 1965-1975 döneminde enerji tüke-

timi % 27 artarken petrol tüketimi % 80 artmıştır. Petrole bağlı enerji üretimi dahi ülke gereksinimini karşılamaktan çok uzaktır.

Enerji tüketiminin yurtiçi kaynaklardan karşılanabilen bölümü 1975'te % 54 iken 1980'de % 44, 1985'te % 35 olacaktır. Aradaki fark gene petrole ve komşu ülkelerden elektrik alımı ile karşılanacaktır. Ancak iflas eden ekonominin olmayan dövizleri artık tüm kolay çözüm yollarını kapatmıştır. Petrol borçlarımızı ödeyemediğimiz Irak ve Libya, tankerlerimizi artık limanlarda bekletmekte, doldurmamaktadır. İkinci MC hükümeti petrol ithali için 1977'de 970 milyon, 1978'de 1 milyar doları döviz olarak ödemek zorundadır. Yurtiçinde petrole ve elektriğe yapılacak zam ancak tüketimi biraz kısıtlayacak, petrol ve elektrik ithali için gerekli dövizleri bulmak amacı ile gene uluslararası tefecilerin kapısı çalınacaktır.

Petrolün tüketildiği kesimlere de kısaca göz atarsak yapıdaki bozukluğu daha iyi anlar, günümüz koşullarında tüketim kısmalarının kapatıldığını görürüz.

1975 Yılı Petrol Tüketiminin Kesimlere Dağılımı

Kesim	%
Ulaştırma	34,6
Isıtma	
— Konut	17,5
— Sanayi	24,5
Elektrik Üretimi	10,6
Tarım	7,3
Petrokimya	1,8
Diğer	3,7

Kitle taşımacılığını, çarpık bir otomontaj sanayii uğruna, binçli olarak yok eden ulaştırma ve elektrik üretimi % 33 oranında petrole bağlayan enerji politikasının bugünden yarına değiştirilemeyeceği açıktır. Linyitle çalışan çimento fırınına yakıt yağna çevritip sonra da petrol yok diye fabrikayı durdurmak ise günümüz «Ağır Sanayi» felsefesinin ürünüdür. Türkiye enerji gereksiniminin yarısını petrole bağlamakla öyle bir kapana girmiştir ki Batı ülkelerinde uygulanabilen geçici kısıtlama önlemlerinin (ürünlere zam, küçük oto, hız limiti, oda sıcaklığının 2 °C düşürülmesi ve meşhur üç lambadan birini söndür ilkesi gibi...) hiç biri enerji bunalımına çözüm getirmeyecektir. Petrol tüketenin de ödüllendirildiği bir ülkede yaşıyoruz. Halkımız, petrolü alırken

dışa ödediği döviz yetmezmiş gibi içte de petrol tüketicilerine, «Akaryakıt İstikrar Fonu» adı altında, 1975'te yarım, 1976'da 2,5 milyar TL. ödemiştir. Bu koşullarda ülke yararına bir petrol politikasından söz etmek olanaklı değildir.

Bugünlerde petrole yapılan zamda tüketicilere olduğundan büyük oranlarda yansıtılarak, halkın yaşam koşullarını zorlaştıracaktır. Gerçekte petrol fiyatlarının yıllardır sübvansiyeye edilmeleri sonucu bu para gizli şekilde halkın cebinden çıkıyordu. Şimdi ise zamlı fiyatlarla bu büyük miktar (yaklaşık 3 milyar TL.) doğrudan görünür bir şekilde halka ödetilecektir. Yıllardır halkın sırtından desteklenen ucuz petrolün 1/4'ini ve ayrıca petrolden üretilen elektriğin (ki toplam elektrik üretiminin 1/3'i eder) 3/4'ünü kullanan sanayi kesimi ise ancak «Kârdan zarar etme» durumundadır.

Şurası da açıktır ki tekelci sermaye petrole gelecek zammı öne sürüp ürettiği mallara aşırı zamlar yaparak kârını arttırma yoluna gidecektir.

ODUN

Ülkemizde yakacak odun, öncelikle, Türkiye genel alanının % 11,8'ini ve ormanlık alanın da % 55,8'ini kaplayan 9,2 milyon hektar tutarındaki bozuk ve normal baltalıklardan, ayrıca kuru ormanlarında kesime olgun çağa gelmiş ağaçların dal, uç ve gövdesinin değerlendirilmeyen kısımlarından elde edilmektedir.

Odun, diğer yakıtlara kıyasla daha kısa zamanda yanma ve çabuk ısı verme özellikleriyle üstünlük taşımaktadır. Yanma sırasında kömüre kıyasla yarı yarıya daha az hava sarfetmekte, yanma sonunda bıraktığı kül miktarı da 1/15 olmaktadır. Özellikle orman içi köylerde teminindeki kolaylık ve 1/10 tarife bedeli ile alınması nedenleriyle en çok kullanılan yakıt durumundadır.

Ormanlarımızın yakacak odun üretim potansiyeli 7,6 milyon tondur. Resmi kayıtlara geçen üretim de bu miktara koşutluk göstermektedir. Ancak bu rakamlar resmi kayıtlardan alınmış olup yasa dışı üretimleri içermemektedir. Aynı yıllarda tüketilen yakacak odun miktarları ise, çeşitli kaynaklarda 14 milyon ton dolayında tahmin edilmiştir. Buna göre, gerçekte, üretim potansiyelinin iki katı kadar yakacak odun üretildiği görülmektedir. Bu durum, çoğunlukla bozuk nitelikte olan ormanlarımızın hızla azalmasına ve toprak kaybınının da giderek artmasına neden olmaktadır.

1976 yılında yayınlanan «Ormancılık Ana Planı» ile Ulusal Planlar, bu sakıncalı durumu kaldırmak için yakacak odunun diğer yakıtlarla ikame edilmesini öngörmüşlerdir. 4. Beş Yıllık Plân hazırlık çalışmalarında da yakacak odunun 1977-1987 yılları arasında diğer yakıtlarla ikame edilmesi ve 1987 yılında üretimin üretim potansiyeli düzeyine indirilmesi eğilimi ortaya çıkmış ancak odunun hangi linyit kaynaklarıyla ikame edilebileceği kesinlikle ortaya konulmamıştır. Yani, yakacak odunun diğer yakıt maddeleriyle ikamesi sorununun 1987'lerde de sürmesi güçlü bir olasılıktır. Yakacak odun kullanımının başlıbaşına bir sorun oluşunun önemli nedenlerinden birisi de, alternatifi olan yakıtların (kırsal alanda özellikle linyit) oduna oranla daha zor bulunması ve daha pahalı olmasıdır. Odunun diğer yakıtlarla ikamesi ancak diğer yakıtların Devletçe subvanse edilmesiyle mümkündür. Bu durumda, kömüre zam yapılması ise odunun ikamesi bir yana odun tüketimini hızla arttıracaktır. Bu ise, ormanların tahribini daha da hızlandıracaktır.

TEZEK

Tezeğin hammaddesi olan hayvan gübresinin toprağın verimini arttırma özelliği daha açık bir deyimle, gübrenin toprağa verilmesi ile azot, fosfor, potas gibi ana bitki besin elementlerince toprağı zenginleştirmesi yanında ahır gübresinin toprağın fiziksel özelliklerini düzelten niteliği bilinen bir gerçektir. Yapay gübre üretiminin ülke tarımına yetmediği ve gübre ithal edildiği de göz önünde tutulursa, büyük miktarda hayvan gübresinin tezek üretiminde kullanılmasının neden olduğu zararın büyüklüğü daha da iyi anlaşılır. Yapılan araştırmalara göre, 1977 yılında 40 milyon ton yaş gübre tezek yapımında kullanılacak ve bundan 10 milyon ton tezek elde edilecektir. Ülkemizce ithal edilen ticari gübrenin 1975 yılında satış fiyatının yaklaşık 75.— TL./ton ve bununda devletçe subvanse edilmiş fiyatlar olduğu düşünülürse, tezeğin yakıt olarak kullanılmasından doğan zararın milyarlarla ifade edildiği görülür.

Yukarda tezek üretiminde kullanılacağı belirtilen yaklaşık 40 milyon ton gübrenin bir dekar araziye bir ton olmak üzere 4 milyon hektar toprağa verildiğini kabul ederek, buğday üretiminde kullanırsak, normal iklim ve yağış koşulları altında bu uygulamada dekar başına 30-50 kğ. buğday verimi artışı beklememiz gerekir. Bu durumda 4 milyon hektar araziden 1,2 milyon-2 milyon ton fazla buğday üretilebilir. Bu nedenle tezeğin de diğer yakıtlarla ikame edilmesi düşüncesi gelişmiş ve planlarda önlemler getirilmiş, ancak

tutarlı bir uygulamaya geçilmemiştir. Günümüzde yakıtlara yapılacak zamların tezek tüketimini de büyük ölçüde kamçılacağı açıktır. Böylece, tezeğin ikamesi bir yana tüketimi daha da artacak, bu da yukarıda belirtilen zararların giderek büyümesine yol açacaktır.

3. ELEKTRİK ENERJİSİ ÜRETİMİ

Geniş çapta elektrik enerjisi üretimi 1914 yılında İstanbul'da Silahtarağa Termik Santrali ile başlar. 1923 yılında kurulu güç 30.300 Kw, üretilen elektrik enerjisi 50 milyon Kwh, kişi başına düşen enerji ise 5 Kwh idi. 1976 da 18 milyar Kwh olan üretimimizin yıllara göre artışları yaklaşık olarak şöyledir :

Üretimimiz 1951-1960 yılları arasında 3,6 kat, 1961-1970 yılları arasında 3,05 kat artmış yani son 20 yılda 11 katına çıkmıştır.

Türkiye'de elektrik enerjisine talep yaklaşık olarak her yıl % 15 bir artış göstermektedir. Bu durum her altı yılda bir elektrik üretim tesislerinin iki katına çıkarılmasını gerektirir.

Elektrik enerjisi gelişiminin incelenmesinin bir diğer kriteride kişi başına düşen elektrik enerjisi üretimidir. 1923'de kişi başına 5 Kwh olan elektrik üretimi 1970 yılında 241 Kwh'e 1975 yılında ise 461 Kwh'e yükselmiştir. Bunu 1971 yılı Avrupa ortalaması olan 2970 Kwh/kişi ile karşılaştırsak gelişimin oldukça yüksek olmasına rağmen yine de yeterli olmadığını açıkça görürüz.

75 yılda ülkemizde ancak halkımızın % 50'sine elektrik enerjisinden yararlanma olanağı sağlanmıştır.

Türkiye Elektrik enerjisi üretimi çeşitli birincil kaynaklara dayanılarak yapılmaktadır. Ülkemizdeki 1976 yılı üretiminin birincil kaynaklara dağılımı aşağıda verilmiştir :

	Üretim	
	Milyar Kwh	%
Su	8,371	45,8
Fuel-oil	4,673	25,6
Motorin	0,744	4,0
Linyit	2,982	16,3
Taş kömür	1,346	7,3
Diğer yak.	0,161	1,0
TOPLAM	18,277	100,0

Bu rakkamlardan da görülmüştür ki ülkemizde elektrik enerjisi üretimi daha öncede belirtildiği gibi 1/3 oranda halen petrol ürünlerine dayalıdır. 1976 yılı içinde bu tür yakıtta ödenen para 1,6 milyar TL.'sını aşmıştır. Ve bunun tamamı döviz olarak dışarı gitmektedir. 1976 yılında yalnızca gaz türbinlerinde yakılan motorine 460 milyon lira harcanmıştır. ki bu para yakıtta ödenen tüm paranın (2,1 milyar TL.) % 22,5'idir. Buna karşılık üretimde tüm elektrik üretiminin % 4'dür.

Bölgelerdeki üretim ve tüketimin karşılaştırılması halinde de bölgeler arası dengesizlik ve izlenen yanlış politika iyice çarpacaktır. Örneğin ülkemizdeki toplam elektrik tüketiminde yaklaşık % 37-38 pay alan Marmara Bölgesi toplam enerji üretiminin ancak % 19,9'unu sağlamaktadır. Buna karşılık toplam tüketimdeki yeri % 3 olan Doğu Anadolu'da üretimin % 19,8'i yapılmaktadır.

Ülkemizde elektrik enerjisi üretiminin % 85'i bir İktisadi kamu kuruluşu olan TEK tarafından gerçekleştirilmektedir. Bununla beraber TEK yasasına karşın azda olsa ayrıcalıklı özel kuruluşlar bu sektörde varlıklarını sürdürmektedirler ve zaman zaman iktidarlara sırtlarını dayıyarak genişleme isteminde bulunmaktadır. Son günlerde Sermayenin yetkili ağızlarından elektrik enerjisi üretimine özel sektörün talip olduğu duyulmaktadır. Bu sektörde dünya ülkeleri devletleştirmeye gitmektedirler. Birçok boyutu ile karmaşık bir yapı oluşturduğu için sorunları ancak merkezî bir planlama ile çözümlenebilecek olan elektrik enerjisi sektörü tek elden ve devlet eli ile yürütülmelidir.

Sermaye iktidarları yanlış üretim tercihleri, dengesiz tüketim politikası, planlamaların uygulanmaması ile elektrik enerjisi sektörünü içinden çıkılmaz bir darboğaza sokmuştur. Artık genel enerji sektöründe de olduğu gibi kısa vadeli, kolay çözüm yolları geçerliliğini yitirmiştir. Elektrik enerjisi açığı günde 6-7 milyar Kwh'e ulaşmıştır. Bu açık uzun süreli kısıntılara yol açmaktadır. Bugün Türkiye'de elektrik enerjisi üretim kapasitesi ancak bir tatil gününü karşılayabilir duruma gelmiştir. Sürekli çalışma zorunda bırakılan mevcut santrallarda ortaya çıkan arızalar ise bu açığa yeni boyutlar katmaktadır. Bütün bu gerçekler ortada iken «Bir ayda elektrik enerjisi sorunu ortadan kalkacaktır» demek hayal kurmaktan öteye gitmez.

4. ENERJİ KAYNAKLARIMIZI NERELERDE TÜKETİYORUZ

Yukarıda özetlenen enerji kaynaklarının durumunu değerlen-

dirdikten sonra bu kaynakları kullanan ulaşım, ısınma, sanayi kesimlerini de kısaca irdelemekde yarar vardır.

Yanlış Ulaşım Politikasının Getirdikleri :

Ülkemizde büyüyen otomotaj sanayiinin bir sonucu olan karayolu taşımacılığı büyük bir akaryakıt israfına yol açmaktadır. Karayolları ve TCDD'den alınan en son verilere göre yapılan hesaplama yakıt maliyetinin

Otobüs için	2,6 krş/yolcu - km
Otomobil için	5,7 »
Tren (dizel) için	2,7 »
Kamyon için	12,3 krş/ton - km.
Tren (dizel) için	4,0

olduğunu göstermiştir. Buna rağmen Türkiye'de yolcu taşımacılığının ancak % 8'i yük taşımacılığının ise % 26'sı demiryolu ile yapılmaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde demiryolunun yük taşımacılığındaki payı % 50 civarındadır. Yukarıda beş kişilik otomobil için verilen değeri de % 50 kapasite kullanımına göre düzeltirsek özel oto ile seyahatin ülke ekonomisine otobüs ve trenden 5 - 6 kat fazlaya mal olduğunu görürüz. Kitle taşımacılığını bir yana itip, kişileri otomobil sahibi olmaya özendiren bir politikanın bedelide para, can ve mal kaybı ile ödenmektedir. Sadece Ankara kentinde kitle taşımacılığında bir değişiklik yapıp dolmuş yerine otobüsler kullanılsa idi yılda 365 milyonu yakıt olmak üzere — 1975 fiyatları ile — toplam 560 milyon TL. tasarruf edilecekti ki bu miktarın % 95'inin petrol tüketimi ile ilgili olduğunu belirtmekte ayrıca yarar vardır.

BEKLENEN ZAMLARIN ISINMAYA YANSIMASI :

Türkiye'de linyitin % 41'i petrolün % 18'i ısıtma için kullanılmaktadır. Petrol ürünlerine yapılacak zam linyite istemi arttıracaktır. Bu durumda halkın linyit piyasasını ellerinde tutan özel kesim tarafından nasıl sömürüleceğini görmek ise zor değildir.

Geçen kış tonu 700 - 900 TL. olan Linyit'in, ülkedeki zam furasından yararlanılarak çok daha fahiş fiyatlarla satılacağı açıktır. Vatandaşın kömür gereksinimi kamu kesimince tek elde karşılanmadıkça bu konu halkımızın önemli sorunlarından biri olmaya devam edecektir.